

Світ дитячих бібліотек

Українська асоціація
працівників бібліотек для дітей

№ 1 (38)
2011

Національна бібліотека України
для дітей

Щоквартальний науково-методичний журнал

У номері:

Слово головної редактора

А. Кобзаренко

Наші проекти та перспективи 2

Кращі з кращих

В. Лупенюгена

Традиції та інновації — основні складові діяльності
дитячих бібліотек м. Сімферополя 4

Э. Головнина

Справочно-библиографическое и информационное обеспечение
современной детской библиотеки 10

С. Аверкина

Информационные технологии в детской библиотеке 13

С. Вагис

Вечный огонь памяти 15

Г. Рябко

Мир наших ценностей 18

Г. Кулакова

Библиотека как среда развития дошкольника 20

Відкриття. Нововведення. Досвід

Т. Шамаріна, А. Гордієнко

Сонце світить всім 21

Г. Трохименко

Толерантність врятує світ 25

Горизонти бібліографії

Н. Загоруйко, В. Красножон

«Книжкові новинки» від Національної бібліотеки для дітей. 26

Щоб пам'ятали

Людина з чуйною душею. 28

Життя, присвячене бібліотечній справі. 29

Бібліотекар з великої літери. 29

Покликання серця — книги і діти 30

Сучасний фахівець і просто чудова людина 31

Наші проекти та перспективи

У наш час ні в кого не виникає сумнівів, що наука та інформація є вирішальними чинниками розвитку суспільства, а найважливішою і чи не єдиною умовою успішного розвитку людства у ХХІ столітті є надання пріоритету освіті й культурі.

14 грудня 2010 року вступив у дію Закон України «Про культуру», в якому визначено основні засади державної політики у сфері культури, регулюються суспільні відносини, пов'язані зі створенням, використанням, розповсюдженням, збереженням культурної спадщини та культурних цінностей і забезпеченням доступу до них. Зокрема, згідно з Законом діяльність закладів культури має бути спрямована на створення умов для творчого розвитку особистості, естетичного виховання дітей та юнацтва, підвищення культурного рівня, доступності освіти у сфері культури для дітей і юнацтва. З метою піднесення якості та доступності освіти, інтеграції в європейський освітній простір із збереженням національних досягнень і традицій 2011 рік оголошено в Україні Роком освіти та інформаційного суспільства, і важливу роль у реалізації цих пріоритетів відіграють саме бібліотеки як соціальні інститути, що впродовж багатьох віків накопичують і зберігають інтелектуальні ресурси людства.

Сьогодні бібліотеки для дітей, працюючи у тісному контакті з різними навчальними закладами, державними і громадськими структурами, вирішують комплекс питань, пов'язаних із соціалізацією, освітою та вихованням дітей. Незаперечним є те, що дітям для успішного засвоєння знань, інтелектуального та духовного розвитку, перш за все, потрібно більше читати. У «Хартії читача» (1992 р.) Міжнародна асоціація видавців, звертаючись до органів влади всіх країн, наголошує, що читання — це всезагальне право і особливу увагу потрібно приділяти заохоченню дітей до книги з раннього віку, а також подальшій підтримці і розвитку їхнього читання. Саме тому для дитячих бібліотек немає інших пріоритетів, крім головного — залучення дітей до книги і читання, підвищення читацької активності, виховання у молодого покоління потреби в систематичному читанні. Добре розуміючи це, Національна бібліотека України для дітей започаткувала і успішно реалізовує національний проект «Україна читає дітям», в рамках якого вже проведено ряд зустрічей дітей з відомими людьми. Серед них: письменники Леся Воронина, Зірка Мензатюк, Сергій Іванюк, Андрій Курков, Євгенія Пірог, Євген Білоусов, Олександр Дерманський, народна артистка України Раїса Недашківська, президент благодійного фонду «Обдаровані діти — майбутнє України» Влада Прокаєва, співачка Міка Ньютон, продюсер Тимофій Нагорний та ін. До участі у проекті долучається все більше обласних, міських і районних бібліотек для дітей, які проводять для своїх читачів зустрічі з видатними людьми краю, а це є свідченням того, що проект дійсно національний.

Підвищенню престижу читання сприяє також Всеукраїнський тиждень дитячого читання. Цього року його урочисте відкриття відбудеться у Прилуцькій міській бібліотеці для дітей Чернігівської області під гаслом «Хай Україна вся читає, бо книга нас усіх єднає». Продовжитись творче змагання дітей у конкурсі дитячого читання «Найкращий читач України — 2011», до проведення якого у цьому році долучилися Українська асоціація працівників бібліотек для дітей, Українська бібліотечна асоціація, Українська асоціація видавців та книгорозповсюджувачів. Першого лютого у прес-центрі інформаційного агентства «Інтерфакс-Україна» відбулася прес-конференція оргкомітету на тему «Старт конкурсу книгочитання, який визначить найкращих дітей-читачів країни». Його учасниками були президент громадської організації «Форум видавців» Олександра Коваль, письменниця і солістка гурту «*Qarpa*» Ірена Карпа, комерційний директор видавництва «Грані-Т» Ірина Ярова, письменник Олесь Ільченко, директор представництва *PocketBook* в Україні Олег Денисюк, заступник генерального директора Національної бібліотеки України для дітей Тамара Турбаніст.

На нинішньому етапі одним з важливих напрямів діяльності сучасної бібліотеки залишається створення власних електронних і мультимедійних продуктів, які стають частиною її ресурсів. Щоб зацікавити дітей кращими книжками, викликати в них бажання більше дізнатися про письменників та їхні твори, у 2010 році Національна бібліотека України для дітей започаткувала новий електронний ресурс «Краща література юним читачам» (КЛЮЧ).

Дитячі бібліотеки також активно освоюють так званий «блогопростір», адже блог може стати корисним засобом розширення Інтернет-аудиторії, для якої отримання інформації і спілкування у мережі стало невід'ємною частиною соціального життя. Вже успішно діють блоги Херсонської обласної бібліотеки для дітей, Національної бібліотеки України для дітей, Каланчацької районної дитячої бібліотеки Херсонської області.

Із введенням у бібліотечну практику новітніх інформаційних технологій значно змінилися способи пошуку та отримання користувачами доступу до інформації, яка має бути аналітичною і достовірною. Все більшої популярності набувають корпоративні проекти. Так, Донецькою, Житомирською, Кіровоградською, Львівською, Херсонською, Хмельницькою, Черкаською, Чернігівською обласними бібліотеками для дітей, центральними міськими бібліотеками для дітей Миколаєва і Дніпропетровська, Кримською республіканською дитячою бібліотекою, Національною бібліотекою України для дітей започатковано корпоративний проект «Кращі Інтернет-ресурси від Української асоціації працівників бібліотек для дітей», який пропонує користувачам ретельно відібрані та перевірені джерела різноманітної тематики. Списки кращих Інтернет-ресурсів розміщено на сайтах бібліотек-учасниць проекту, а їх загальну редакцію здійснює Національна бібліотека України для дітей. Покликаний максимально задовольняти інформаційні запити віддалених користувачів і успішно діючий загальнодоступний безкоштовний проект «Віртуальна бібліографічна довідка», за допомогою якого можна знайти інформацію про книги, статті, підібрати список літератури на конкретну тему. Пошук потрібної інформації здійснюється в електронних каталогах 14 бібліотек, що беруть участь у цьому проекті, а також у мережі Інтернет.

У 2011 році продовжиться започаткований Національною бібліотекою України для дітей корпоративний проект «КОРДБА» — добровільне об'єднання 12 бібліотек: Національної бібліотеки України для дітей, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Львівської, Рівненської, Сумської, Херсонської, Черкаської, Чернігівської, Чернівецької обласних бібліотек для дітей та центральної бібліотеки для дітей м. Києва. Для ефективного формування електронних каталогів, прискорення бібліографічної обробки документів, запобігання дублюванню розпису однакових джерел інформації розписування передплачених періодичних видань розподіляється між бібліотеками-учасницями. У цьому році до проекту вже приєдналися Полтавська обласна бібліотека для дітей та центральна міська бібліотека для дітей м. Дніпропетровська. За час спільної праці учасниками проекту створено 12215 записів з 1173 розписаних періодичних видань.

Зрозуміло, що для успішної реалізації наших проектів бібліотечним працівникам необхідно постійно поповнювати знання, оволодівати новітніми технологіями, підвищувати рівень професійної майстерності. З цією метою впродовж поточного року НБУ для дітей спільно з Інститутом післядипломної освіти Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв проводитиме проблемно-цільові навчання. Так, у квітні для завідуючих і бібліографів відділів довідково-бібліографічного та інформаційного обслуговування користувачів обласних бібліотек для дітей та ЦБС для дітей відбудеться навчання на тему «Роль бібліографічної діяльності в системі інформаційно-бібліотечного сервісу та розвитку читання дітей». У травні для завідуючих відділами комплектування та обробки документів обласних бібліотек для дітей і ЦБС для дітей передбачається проведення проблемно-цільового навчання «Сучасні підходи та принципи комплектування, обліку, обробки та збереження документів у дитячих бібліотеках». У жовтні для бібліотечних фахівців, що здійснюють соціологічні дослідження, буде організовано навчання на тему «Розвиток бібліотечної соціології в системі загальної соціологічної науки». Директори обласних бібліотек для дітей обговорюватимуть проблеми та перспективи розвитку бібліотек на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Бібліотека для дітей в системі екології дитинства: функціональні можливості та соціальне партнерство», яка відбудеться у вересні на базі Хмельницької ОДБ ім. Т.Г. Шевченка за підтримки Міністерства культури України, Хмельницької обласної ради і Хмельницької обласної державної адміністрації та за участю фахівців НБУ для дітей.

Сподіваємося, що всі названі вище заходи, відповідальний і творчий підхід до улюбленої справи допоможуть бібліотекарям успішно реалізувати одне з найважливіших їхніх завдань — виховання в дитини любові до книги, прищеплення їй навичок самостійного пошуку потрібної інформації, створення відповідних умов для забезпечення вільного доступу до інформаційних ресурсів.

Президент Української асоціації
працівників бібліотек для дітей

Анастасія Кобзаренко

Валентина Лупеногена,

директор централізованої бібліотечної системи для дітей м. Сімферополя

Традиції та інновації — основні складові діяльності дитячих бібліотек м. Сімферополя

«Бібліотечне обслуговування ніколи не грало такої важливої ролі для дітей і їхніх батьків, яку воно відіграє у сучасному світі. Доступ до знань і багатств світової культури, як і безперервна освіта і писемність, стали пріоритетом нашого суспільства».

(З «Керівництва IFLA для дитячих бібліотек»)

Централізована бібліотечна система для дітей м. Сімферополь була створена в 1978 році під час проведення державної централізації бібліотек. Одинадцять дитячих бібліотек-філій об'єднала навколо себе центральна міська дитяча бібліотека ім. А.П. Гайдара, яка була першою дитячою бібліотекою міста. Історію нашої бібліотеки спеціально раніше ніхто не писав, і нам довелося відтворювати її по крихтах. Довоєнні міські архіви майже не збереглися, але нам все-таки вдалося «розкопати» в Кримському республіканському архіві дані про те, що в березні 1935 року на засіданні президії ЦВК Кримської АСР було прийнято рішення «Про надання засобів на устаткування і укомплектовування книгами дитячої бібліотеки в м. Сімферополі». Для цього Наркомфіну рекомендували «відпустити» 7 тис. карбованців. Скупі архівні рядки розповіли про те, що таку важливу справу, як організація в столиці Криму бібліотеки для дітей, довірили 24-річній комсомолці К.М. Лічман, яка стала її першою завідуючою. Вже наступного року в Інформаційному зведенні № 2 «по проведенню перевірки наказів і звітів депутатів перед виборцями по Сімферопольській міськраді» читаємо, що «... відкрита в 1935 році дитяча бібліотека при штаті 6 одиниць має фонд в 14 469 книг, охоплює до 3000 читачів, але приміщення тісне, особливо — читальня».

Перед самою війною завідуючою бібліотекою призначають Ірину Максимівну Волокітіню. На той час бібліотека вже користувалася в місті величезною популярністю. Розташувалася вона в п'яти кімнатах, мала в штаті 8 співробітників, її книжковий фонд нараховував 19 272 примірники. У 1939 році на 1-му з'їзді бібліотекарів в Москві в Кремлі І.М. Волокітіна отримала Почесну грамоту з рук Н.К. Крупської. Але під час Великої Вітчизняної війни бібліотеку було зруйновано, майже увесь книжковий фонд знищено. На щастя, Ірині Максимівні вдалося таки врятувати значну його частину, мужньо переховуючи бібліотечні книжки у себе вдома. 3 травня 1944 року, через рік після звільнення м. Сімферополь від фашистських загарбників, бібліотека знову відчинила свої двері для діточок міста. Книжковий фонд збирали всі разом: вдячні читачі приносили з дому книги часто разом зі своїми батьками, бабусями і дідусями. З Держфонду на відновлення бібліотеки надійшло 1000 прим. нових книг. Так перша дитяча бібліотека міста розпочала своє нове життя.

У 1950 році на прохання юних читачів бібліотеці було присвоєно ім'я Аркадія Петровича Гайдара — дуже популярного у той час дитячого письменника. Користуючись нагодою, я щиро дякую усім колишнім завідуючим ЦМДБ ім. А.П. Гайдара: К.М. Лічман, І.М. Волокітіній, З.Л. Бородиній, Е.В. Ждановій, М.М. Греховій, С.Д. Нелєповій за те, що усі вони віддавали нашій бібліотеці своє душевне тепло, досвід, знання і, головне, любов до дітей, яку, як почесну естафету, прийняв у них нинішній дуже гідний, професійний і творчий колектив «гайдарівців». І я дуже пишаюся тим, що керую цим чудовим колективом двадцять років. У нас, як і раніше, на першому місці — наші читачі, і вся діяльність бібліотек ЦБС для дітей підпорядкована максимально повному і якісному їх обслуговуванню. Свою місію ми вбачаємо в тому, щоб, використовуючи всі наявні ресурси, забезпечити дітям оптимальні умови для розвитку їхніх інтелектуальних, творчих здібностей, формування і задоволення культурних, освітніх, комунікативних та інших потреб, тобто створити сприятливе середовище для розвитку дітей через читання, книгу та інші види матеріалів, що відповідають їхнім статевим, віковим, соціокультурним та індивідуальним особливостям.

Ми повністю підтримуємо «Керівництво IFLA для дитячих бібліотек» в тому, що «основна мета дитячої бібліотеки — пропонуючи широкий вибір матеріалів і послуг, надавати дітям можливість отримати задоволення від читання та радисть від залучення до знань і художніх творів, розвивати їхню уяву; навчати дітей та батьків оптимально використовувати послуги бібліотеки та розвивати у них навички користування друкарською продукцією та електронною інформацією».

Сьогодні пріоритетними напрямками діяльності дитячих бібліотек міста ми, насамперед, вважаємо такі: духовно-моральне становлення особистості дитини на основі загальнолюдських цінностей; правове, еколо-

гічне, естетичне виховання дітей і підлітків; формування у дітей громадянської самосвідомості і патріотизму; популяризація здорового способу життя, профілактика правопорушень; виховання толерантності, культури міжетнічних стосунків як демократичного принципу, дотримання якого забезпечує розвиток поліетнічного Криму, України; залучення дітей до світової, національної культури і культур народів Криму; формування особистості читача-дитини, яка позитивно сприймає світ, суспільство і своє місце в житті; всебічне задоволення інформаційних потреб читачів. Але разом з цим кожна з бібліотек-філій має свій власний і характерний тільки їй підхід до роботи, який найяскравіше відображається в реалізації окремих проектів і програм. Так, ЦМДБ ім. А.П. Гайдара наполегливо займається накопиченням, систематизацією та популяризацією інформації про Крим і Сімферополь, що знайшло своє відображення в програмі «ЦМДБ ім. А.П. Гайдара — інформаційний центр кримознавства та історії м. Сімферополь». Основною її метою є прищеплення читачам любові до рідного краю, нашого прекрасного Криму і улюбленого міста Сімферополь, сприяння становленню їхньої патріотичної самосвідомості, формування з дитинства почуття відповідальності за долю свого краю, своєї країни. Для дітей проводяться численні тематичні огляди краєзнавчої літератури, уроки кримознавства, екологічні десанти, зустрічі зі знаменитими земляками, презентації книг кримських авторів, відеожурнали тощо. Вирушаючи з читачами у віртуальні краєзнавчі подорожі, ми знайомимо їх з флорою і фауною півострова, старанно вивчаємо з ними історію нашого стародавнього краю, адже Крим завдяки його дивним природно-кліматичним умовам завжди приваблював до себе різні народи, які поселялися на його території на довгі часи. Зараз на півострові проживає більше 100 етносів, і ми старанно знайомимо наших маленьких читачів з культурою усіх народів, що населяють Крим. У цьому нам дуже допомагають культурно-національні об'єднання народів Криму, представники яких з радістю приходять в наші бібліотеки і розповідають дітям про культуру, традиції, звичай свого народу.

У 2009 році наше місто відзначило свій 225-річний ювілей. До цієї знаменної дати дитячі бібліотеки підготували велику святкову програму «І це все — наш Сімферополь», в ході якої маленькі сімферопольці ознайомилися з Сімферополем історичним, літературним, екологічним, туристичним. А в День міста ми разом з читачами, їхніми друзями та батьками влаштували чудове свято — «Ювілей моєї столиці», яке зібрало більше 400 жителів Залізничного району міста на великому майданчику біля кінотеатру «Космос». На цьому святі ми підвели підсумки щорічного конкурсу дитячої творчості «Моє сонячне місто». Поруч, на майданчику, було розгорнуто виставку дитячих робіт, де у віршах, оповіданнях діти розповіли про наше сонячне місто, а у малюнках та поробках показали свої улюблені куточки Сімферополя. Потім відбувся фестиваль

народів Криму «Крим — сузір'я культур». Наші маленькі читачі, одягнені в національні костюми народів Криму, співали пісні, читали вірші мовами кримських народів, танцювали український гопак, кримськотатарську хайтарму, російську кадрили та грецький танець сіртакі. Наприкінці свята спонсори подарували бібліотекам нові книги, дітям — солодоші, а адміністрація кінотеатру «Космос» запросила всіх на безкоштовний сеанс мультфільмів.

Краєзнавча тематика також є пріоритетною в роботі інших бібліотек міста. Наприклад, у бібліотеці-філії № 11, де проводиться багато різноманітних захоплюючих заходів за цією тематикою, вже багато років успішно працює клуб «Таврика», головною метою якого є поглиблене вивчення рідного Криму. Бібліотека-філія ім. М. Островського основним напрямом обрала вивчення російської культури, залучаючи до цієї роботи не тільки маленьких читачів, а й студентів та викладачів Таврійського національного університету ім. В. Вернадського. Бібліотекарі працюють в тісному контакті з фондом «Москва — Крим» та російською громадою Криму. У бібліотеці-філії ім. С. Васильченка вже декілька років спільно з Кримською республіканською асоціацією «Екологія та світ» сумлінно займаються розвитком екологічної освіти дітей, беруть активну участь у республіканських, міських акціях «Первоцвіт», «Птахи — наші друзі», «Крим без тютюнового диму» та ін. Читачі філії № 12 із задоволенням вивчають історію і культуру України. Успіхові цієї роботи сприяє діяльність гурточка «Струмочок», де діти знайомляться з традиціями, обрядами, звичаями українського народу, спілкуються, беруть участь у різноманітних конкурсах і акціях.

Але одним з найважливіших напрямів діяльності дитячих бібліотек було і залишається залучення дітей до систематичного і творчого читання. Цікаво та плідно працюють над цим питанням у бібліотеці-філії № 16. Тут діють клуб «Книголюб» та арт-студія «Чудодії», члени якої за допомогою театралізованих вистав знайомлять однолітків з цікавими книгами. У бібліотеці-філії № 18, де глибоко вивчають грецьку літературу і культуру, вже більше 15 років працює відділ грецької літератури, створений за підтримки Федерації греків Криму і Грецького фонду ім. А. Іпсиланти. Сьогодні фонд відділу налічує вже понад 2 тис. книг про Грецію, 1499 з них грецькою мовою, а гордістю фонду є енциклопедія «Британіка» в 54 томах грецькою мовою. Цей відділ відвідують і дорослі, і діти, найчастіше учні міських загальноосвітніх шкіл № 8 і № 29, де грецька мова є програмною. Часто його послугами користуються студенти кафедри грецької філології Таврійського національного університету ім. В. Вернадського і представники Таврійського центру еліністики «Ельпіда». Для різних категорій користувачів тут проводиться багато культурно-масових заходів. Традиційними вже стали презентації нових книжок кримських греків і зустрічі з представниками Федерації греків Криму. Чудово пройшла літературно-художня компо-

зиція «Впусти у своє серце Грецію» до Дня незалежності Греції. Часто влаштовуються родинні свята, виставки творчості дітей і дорослих читачів. І дуже важливо, що така багатогранна діяльність цього відділу постійно висвітлюється в спеціальній грецькій програмі «Егефтерія» («Свобода») державної телерадіокомпанії «Крим».

Глибока і послідовна робота з залучення дітей до систематичного і творчого читання ведеться і в решті бібліотек системи. Її важливою частиною ми вважаємо наші щорічні конкурси: міський — «Суперчитач року» і всеукраїнський — «Найкращий читач року», які дуже полюбили діти і в яких із задоволенням беруть участь. Так, у 2007–2009 роках читачі нашої ЦБС стали переможцями Кримського республіканського конкурсу «Найкращий читач України». Це Ваня Колчанов (ЦМДБ ім. А.П. Гайдара), Діма Польшин (бібліотека-філія № 19), Льоня Нікольчук (ЦМДБ ім. А.П. Гайдара), які представляли Автономну Республіку Крим у м. Львів на форумі кращих читачів України «Книгоманія». Ці діти дійсно начитані, розумні, ерудовані. Ми називаємо їх «наші зірочки» і впевнені, що саме за дітьми, які читають, майбутнє.

У бібліотеці-філії № 10 виховують читачів майже з пелюшок. Цікава робота ведеться з дошкільнятами 3–5 років. Бібліотекарі знайомлять маленьких читачів та їхніх батьків з новинками дитячої літератури, з книгами на допомогу сімейному читанню та вихованню. Малюки із задоволенням відвідують гурток «Пограйко, почитайко», де професійний психолог пропонує їм ситуативні та рольові ігри, бібліотекар читає вголос, коментує прочитане, а потім всі разом обговорюють ту чи іншу проблему, підняту в книзі. Тут діти також граються, малюють, спілкуються. Бібліотека-філія № 8 працює за програмою «Академія ввічливих наук», яка передбачає морально-етичне виховання читачів з допомогою як традиційних, так і інноваційних форм роботи. Бібліотека-філія № 22 пріоритетним напрямом обрала надання всесторонньої допомоги читачам у поглибленому вивченні і засвоєнні предметів шкільної програми. Бібліотекарі філії № 15 працюють за програмою «Бібліотека. Книга. Родина», спрямованою на відродження чудової традиції — читання у колі сім'ї. Цьому успішно сприяє діяльність бібліотечного родинного клубу «Витоки». У філії № 19 активно реалізується проект «Знай. Люби. Бережи», що передбачає поглиблену роботу з еколого-краєзнавчого виховання.

Уся діяльність ЦБС для дітей здійснюється в тісному контакті з загальноосвітніми школами, гімназіями, дошкільними установами, центральним музеєм Тавриди, етнографічним і художнім музеями, Сімферопольською дитячою школою мистецтв, школою хореографії та художньою школою, дитячими музичними школами, республіканським кіновідеопрокатом, асоціацією «Російський культурний центр», центрами реабілітації дітей-інвалідів м. Сімферополь. Особливу увагу приділяємо дітям з обмеженими фізичними можливостями. В 1994 році, коли ми вперше запросили ді-

тей-інвалідів в ЦМДБ ім. А.П. Гайдара на новорічне свято «Зимова казка», хвилювалися усі: і діти, і бібліотекарі. Цієї роботи нас ніхто не вчив (ні в училищі, ні в інституті), і ми поступово, шляхом спроб та помилок, навчилися вести правильний діалог з такою непростю, але дуже вдячною аудиторією. З часом діти довірилися нам і вже потім приїжджали в нашу бібліотеку (на спеціальних автобусах, в інвалідних візках) з міських центрів реабілітації не лише подивитися наші заходи, але і взяти в них найактивнішу участь: читали вірші, співали пісні, танцювали і показували уривки з літературних творів, незважаючи на те, що деякі з них знаходилися в інвалідних візках. Та їх це не бентежило, тому що в нашій бібліотеці їм завжди раді і зустрічають з любов'ю. Ми щорічно запрошуємо цих діток на Тиждень дитячого читання, День міста, День захисту дітей, до участі в усіх наших конкурсах. Особливим для них є міський конкурс творчості дітей з обмеженими фізичними можливостями «Який прекрасний цей світ», який проводиться щорічно вже протягом 12 років. Ці діти готують свої чудові творчі роботи: малюнки, вишивки бісером, всілякі вироби з природного матеріалу: пташиного пуху і пір'я, макаронних виробів, кісточок. А якими гарними у них виходять кримські пейзажі з гудзиків, солоного тіста та зубної пасти! Дивлячись на усю цю красу, хочеться сказати: «Який прекрасний цей світ — світ дитячої творчості».

З 2008 р. ЦМДБ ім. А.П. Гайдара влітку організовує акцію «Створи добро», під час якої відбуваються благодійні подорожі дітей-інвалідів на Південний берег Криму за підтримки фірми «СімСітіТранс», яка надає комфортабельний автобус для поїздки чарівними місцями нашого півострова. Вперше ми повезли дітей-інвалідів в Ялту на Поляну казок. У 2009 р. на прохання дітей і співробітників центру реабілітації дітей-інвалідів Київського району м. Сімферополь ми організували дітям поїздку в Ялтинський зоопарк, а у 2010 році подарували їм подорож до містечка Партеніт, де вони з захопленням відвідали дельфінарій.

Щороку колектив і читачі ЦБС для дітей у рамках Всесвітнього дня онкохворої дитини беруть активну участь у добродійній акції «Збери монетки — подаруй життя діткам», а зібрані гроші передають у Кримський онкодиспансер. Як учасники всеукраїнської акції на допомогу дітям з вадами зору, ми організували для них низку заходів під загальною назвою «Нехай світом крокує добро», під час яких дітки отримували подарунки та призи від спонсорів.

Поряд з нашою бібліотекою вже понад 20 років знаходиться школа-інтернат. Спочатку там перебували діти із затримкою психічного розвитку, а з часом туди стали поступати і діти-сироти. Всі вони дуже люблять нашу бібліотеку. Як самі кажуть: «Вивчили уроки і до бібліотеки!». Тут діти читають, малюють, спілкуються, беруть активну участь у багатьох заходах. Традиційно щороку вони приходять до нас на Різдво, Масляну, Паску, заздалегідь готують свою програму, з якою органічно впливають в наші заходи. Завершують завжди ці

свята «солодкі столи» для дітлахів. На Різдво були солодощі від нашого великого друга — священика отця Іоанна, який з радістю приходить на зустрічі з дітьми; на Масляну — млинці з солодким чаєм від бібліотекарів; на Паску — паски та крашанки. Спільно з центром соціальних служб для дітей, сім'ї і молоді Залізничного району м. Сімферополь ми декілька років поспіль проводимо конкурс творчості дітей-інвалідів «Кримська зірка». При центрі створено родинний клуб «Надія» для багатодітних родин, засідання якого, зазвичай, проходять у нашій бібліотеці. Батьки часто приходять в клуб з дітьми, і в той час, як дорослі вирішують свої проблеми, дітьми займаються бібліотекарі: читають їм книжки, граються з ними, організовують літературні вікторини або показують мультики. Уся ця велика багатогранна робота з дітьми-інвалідами, дітьми-сиротами, дітьми з багатодітних родин здійснюється згідно з нашим проектом «Милосердя двері відчини», який ми плануємо продовжувати і надалі. Адже ці категорії дітей потребують постійної підтримки і особливого ставлення до себе і ні в якому разі не повинні почувати себе неповноцінними або якимись «особливими». Ми підтверджуємо усією своєю діяльністю, що наше місто — це територія рівних можливостей для всіх.

Поняття «гарна бібліотека» завжди асоціюється з добре укомплектованим книжковим фондом. Сьогодні на цей процес значною мірою впливають фінансування (у нашому випадку — з міського бюджету) і ситуація на ринку. Зараз книжковий ринок дитячої літератури дуже великий, але, на жаль, через недостатнє фінансування планового комплектування ми не маємо можливості поповнювати книжкові фонди дитячих бібліотек кращими виданнями вітчизняної та зарубіжної класичної дитячої літератури і новими творами сучасної української та світової літератури для дітей. При придбанні нових книжок ми стикаємося з тим, що ціни на них щороку зростають, а державне фінансування при цьому зменшується або гроші взагалі не виділяються. Література, що надходить до фондів бібліотек ЦБС для дітей згідно з державними програмами «Забезпечення розвитку і функціонування української мови на 2004–2010 рр.», «Українська книга», і книги, отримані в подарунок від читачів, письменників, спонсорів, не можуть вирішити всі проблеми комплектування. Багато книг надходять в одному екземплярі, що дуже ускладнює оперативне задоволення читачьких запитів. Щоб виховати добру та порядну людину, потрібні хороші книги, зміст яких повинен бути, перш за все, високоморальним, якісним, щоб дитяча книга (особливо для підлітків) розповідала про реальний світ, а дитина бачила себе у цьому світі, завдяки книзі вміла би правильно орієнтуватися у житті, щоб знайти в ньому своє місце, стати успішною, щасливою та корисною для своєї країни.

Сьогодні на процес пізнання людиною навколишнього світу величезний вплив чинять не книжкові засоби інформації. Значно розширилися і можливості отримання інформації. Разом з традиційною книгою та пе-

ріодикою усе більше місця в житті дітей займають мультимедійні джерела, музичні диски, книги, що говорять, CD, DVD-носії тощо, і ми, незважаючи на непрості проблеми фінансування, намагаємося комплектувати фонди наших бібліотек документами на різних носіях. Бо добре розуміємо — дитяча бібліотека повинна бути сучасною.

Відмінною рисою діяльності наших бібліотек було і залишається безпосереднє спілкування бібліотекаря з дітьми в процесі пошуку і вибору необхідної інформації, залучення їх до участі в різних культурно-пізнавальних заходах, розвиток творчості дітей в гуртках і клубах за інтересами (нині їх в ЦБС для дітей більше 20). Але ми завжди відчували, що для більш ефективної роботи нам дуже бракувало в бібліотеках комп'ютерів. Перший з них (старого зразка) з'явився в нас у 2004 р. Його спершу використовували як друкарську машинку, для обслуговування бухгалтерії, частково працівники методичного відділу, відділу комплектування та й взагалі усіх інших відділів ЦМДБ ім. А. Гайдара — просто «рвали» його на частини. Справжній інформаційний прорив почався у нас з прийняттям у грудні 2007 року Сімферопольською міськрадою цільової комплексної програми розвитку бібліотек м. Сімферополь на 2008–2010 роки «Столиця, що читає», спрямованої на вирішення питань, пов'язаних з поліпшенням матеріально-технічного забезпечення бібліотек, оновленням змісту бібліотечного обслуговування, впровадженням в практику роботи інформаційних і комунікаційних технологій. За цієї програмою в 2008 році ми отримали нову літературу на 34 000 грн. (до цього фінансування комплектування було, в основному, спонсорським), придбали меблі, а головне — купили 4 нові комп'ютери, ноутбук і мультимедійний проектор, створили новий відділ впровадження інформаційних технологій. За півтора року завдяки цілеспрямованій і безперервній роботі фахівців ЦМДБ ім. А. Гайдара ми створили єдину комп'ютерну мережу з виходом в Інтернет і офіційний сайт ЦБС для дітей (www.simchildlibrary.org), почали набір електронного каталогу, а також видаємо щоквартальний інформаційний бюлетень «Дитяча бібліопланета», в якому висвітлюються головні події в житті на-

шої ЦБС для дітей. У 2009 р. на святкуванні Дня міста представники Міжнародної асоціації міст подарували Сімферополю десять нових комп'ютерів, три з яких міський голова Г.А. Бабенко передав ЦМДБ ім. А.П. Гайдара. Завдяки цьому напередодні Всеукраїнського дня бібліотек 2009 року ми відкрили для своїх читачів безкоштовний Інтернет-центр «Смайлик», який із задоволенням відвідують наші маленькі читачі, пізнаючи світ через книги та Інтернет. Зараз парк комп'ютерів у бібліотеці налічує 11 машин.

Поява нових інформаційних технологій якісно вплинула на зміст і форми проведення культурно-масових заходів. У цьому ми всі ще раз переконалися, коли проводили героїко-патріотичну подорож «Дорогами війни — дорогами Перемоги», присвячену 65-й річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні. З завмиранням серця дивилися учасники вечора-зустрічі «Салют Перемоги» (і читачі, і ветерани Великої Вітчизняної війни) на великий екран, де упродовж вечора демонструвалися кадри воєнної хроніки, уривки з кінофільмів воєнної тематики, вміло «вплетені» організаторами в сценарій. Саме новітні технології дозволили нам продемонструвати присутнім малюнки всіх наших читачів — учасників конкурсу «Роки, обпалені війною». Всі ці заходи мали великий резонанс в місті, і читачі окремими групами і цілими класами йшли та йшли у нашу бібліотеку — їм було цікаво, а ми знаємо, що ще й корисно!

Методична служба ЦМДБ ім. А.П. Гайдара (це відділ методико-бібліографічного і інформаційного забезпечення) також перебудовується, оновлюється, якісно змінює систему підвищення кваліфікації бібліотечних працівників. Ми стали більше проводити майстер-класів, творчих лабораторій, а замість перевірок — відеопрезентації діяльності бібліотек з обов'язковими коментарями провідних фахівців ЦМДБ. Користуються успіхом і навчальні семінари, і традиційні практикуми з обміну досвідом роботи. Полюбляють відвідувати бібліотекарі професійний клуб «Покликання», який працює в нашій ЦБС з 1990 року. За цей час у клубі було проведено безліч цікавих засідань у формі конкурсів на кращого дитячого бібліотекаря року, бібліоміст «Ветеран — новачок», «Бібліотека учора, сьогодні,

завтра», літературно-музичних віталень «Сімферополь — сузір'я кримської поезії», «Письменники Криму — дітям Криму», театралізованих вистав «Не життя, а казка» (про життя сучасного бібліотекаря), «Різдвяна ніч в бібліотеці», зустрічей з художниками, працівниками музеїв, цікавими людьми м. Сімферополь, Криму і т.д. В останні роки традиційними стали виїзні засідання клубу під загальною назвою «По заповідних кутках Криму» з відвідуванням музеїв в Ялті, Гурзуфі, Алушті, Коктебелі, Феодосії тощо. Проводимо ми їх, зазвичай, напередодні Всеукраїнського дня бібліотек, коли корисне відвідування музеїв можна поєднати з відпочинком на лоні кримської природи, іноді біля моря. Підвищення рівня бібліотечної майстерності ми здійснюємо за принципом: «разом працюємо, вчимося, відпочиваємо».

Інформація про насичену діяльність нашої ЦБС досить часто з'являється в засобах масової інформації, зокрема на шпальтах республіканських і міських газет та журналів «Крымские известия», «Крымская правда», «Республика Крым», «Южная столица», «Литературная газета», «Школа», «Салгир» та ін. (щороку 10–15 статей). Стільки ж телесюжетів протягом року з'являється на кримському телебаченні в програмах державної телерадіокомпанії «Крим», Чорноморської ТРК, «Неаполь», ІТВ та ін. Разом з журналістами ми обговорюємо проблеми дитячого читання, пріоритети нашої діяльності, розповідаємо про цікаві, яскраві заходи, що відбуваються в дитячих бібліотеках: щорічний конкурс «Суперчитач року», багатий на події Тиждень дитячого читання, День міста, творчі зустрічі з представниками культурно-національних об'єднань Криму тощо.

Нова змістовна і цікава робота захоплює нас все більше і більше. І в зв'язку з цим мені хочеться висловити величезну вдячність моєму чудовому колективу, кожному працівникові, який упродовж багатьох років сіє вічне, добре, а з приходом комп'ютерів і творчим натхненням і надзвичайним завзяттям освоює нові технології. Серед них мій заступник з інноваційної діяльності С.В. Вороніна, зав. відділом впровадження інформаційних технологій С.М. Аверкіна, провідний бібліотекар цього відділу Т.Є. Бегдаш, зав. відділом комплектування В.Ю. Григоренко, фахівці з набору електронного каталогу, бібліотекарі відділу комплектування Л.В. Шарай, Л.Л. Деркач, зав. відділом методико-бібліографічного та інформаційного обслуговування С.В. Харченко, провідний бібліограф Е.С. Головніна, провідний інженер-програміст Д.І. Мельников, інженер-програміст А.К. Казьмин, інженер-електронщик А.С. Юдін. Ці фахівці завдяки своїй наполегливості, завзятості і цілеспрямованості за дуже короткий час (всього півтора роки) зуміли зробити те, що іншим бібліотекам вдавалося досягати за декілька років.

У 2010 році, відзначаючи 75-річний ювілей ЦМДБ ім. А. Гайдара, ми, як і годиться, підводили підсумки та відзначали найкращих. Особливі слова вдячності хочу сказати нашим ветеранам за їхню багаторічну сум-

лінну працю та відданість бібліотечній професії. Молодою дівчиною в 1969 році прийшла працювати в дитячу бібліотеку ім. А.П. Гайдара З.П. Ушканова. З року в рік вона відточувала свою майстерність, 17 років очолювала відділ методико-бібліографічного та інформаційного забезпечення, а зараз, працюючи провідним бібліотекарем відділу комплектування, передає накопичений досвід та знання молодим фахівцям. У зав. відділом комплектування і обробки літератури В.Ю. Григоренко, яка розпочала свою трудову діяльність з посади бібліотекаря, в трудовій книжці є лише один запис: «Прийнята на роботу в дитячу бібліотеку ім. А.П. Гайдара 4 серпня 1970 р.». Далі йдуть лише записи про численні подяки за добросовісну, професійну працю. Більше 30 років зберігає вірність професії дитячого бібліотекаря завідувача відділом обслуговування і рекламно-масової роботи ЦМДБ ім. А.П. Гайдара С.В. Вагіс. Відверта, комунікабельна людина, яка може швидко вникнути в будь-яку читацьку ситуацію і професійно допомогти дитині у вирішенні її проблеми. Діти і батьки дорожать довірою цієї людини. Майже 30 років творчо працює з читачами провідний бібліотекар цього ж відділу І.Ю. Ярошинська. Робота з малюками — її професійний «коник». Вона любить свою професію, своїх читачів, в кожному з них бачить індивідуальність, допомагає розвивати їхні творчі та інтелектуальні здібності. С.М. Аверкіна, завідувача відділом інформаційних технологій, після університету збиралася стати вчителем математики, але волею долі прийшла працювати в нашу бібліотеку і затрималася тут на 27 років. Високий авторитет в колективі у В.М. Задекової. Досвідчений фахівець, вона старанно керує читанням дітей, прищеплює їм любов до книги. Е.С. Головніна з дитинства мріяла бути бібліотекарем і успішно втілює свою мрію в життя вже понад 20 років. Зараз вона займає посаду провідного бібліографа бібліотеки і керує інформаційною діяльністю всієї ЦБС. С.В. Харченко раніше успішно працювала бібліотекарем у філії № 11, а нині очолює відділ методико-бібліографічного та інформаційного забезпечення ЦМДБ ім. А.П. Гайдара, вчить бібліотекарів інноваційній, творчій роботі з читачами, активно застосовує інформаційні технології в заходах з підвищення кваліфікації наших бібліотекарів.

Хочеться висловити слова вдячності на адресу бібліотечних працівників, що значну частину свого творчого життя віддали роботі в ЦБС для дітей. А саме: Л.Г. Верзуновій, стаж роботи якої у бібліотеках складає понад 40 років. Довгий час вона очолювала бібліотеку-філію ім. М. Островського, її читачі часто ставали переможцями багатьох творчих конкурсів і тепер продовжують займати перші місця; Н.Д. Середенко, яка свій бібліотечний шлях почала в ЦМДБ ім. А.П. Гайдара в 1976 р., а зараз працює завідувачою бібліотекою-філією ім. С. Васильченка; Г.І. Рябко, завідувачій бібліотекою-філією № 8, яка більше 30 років успішно працює в ЦБС для дітей; М.А. Дем'яновій, завідувачій бібліотекою-філією № 11, стаж бібліотечної роботи якої сягає 20 років; провідному бібліотекарю бібліотеки-

філії № 12 С.І. Клевак; завідувачій бібліотекою-філією № 15 Л.А. Харківській; завідувачій бібліотекою-філією № 16 Т.В. Борисовій; І.А. Тарасовій і С.Х. Авраміді з бібліотеки-філії № 18 та завідувачій бібліотекою-філією № 22 Т.М. Шерстобітовій, які своєю вірністю нашій професії подають гідний приклад для наслідування молодим фахівцям. На них рівняються, з ними радяться, ними пишаться. Багаторічна сумлінна праця цих людей — бібліотекарів з великої літери на благо дітей м. Сімферополь неодноразово була відзначена подяками, почесними грамотами управління культури Сімферопольської міської ради, Сімферопольського міського голови, Міністерства культури і мистецтв АРК, Верховної Ради АРК, Міністерства культури і туризму України, різними організаціями та фондами. Як доказ усьому викладеному вище, хочу додати, що рішенням виконавчого комітету Сімферопольської міської ради від 13 травня 2010 р. № 1213 Дипломом нагороджено колектив нашої бібліотеки, як переможця акції «Признание — 2009» в номінації «Кращий творчий колектив 2009 року».

Колектив ЦБС для дітей творчий, дружний і працездатний, ми не знаємо, що таке плінність кадрів. Система працює стабільно і професійно. У штаті ЦБС для дітей 49,75 одиниць (з технічним персоналом), у т.ч.: бібліотечних фахівців — 40; безпосередньо обслуговуванням читачів займаються 29 бібліотекарів, які щорічно надають послуги понад 21 тис. користувачів. З впровадженням інформаційних технологій у колективі відчувається гостра необхідність у фахівцях з інноваційних та комп'ютерних технологій.

Сьогодні традиційне переплітається з інноваційним, змінюються пріоритети і орієнтири. Сучасній дитячій бібліотеці стають дуже потрібні психолог, соціолог, фахівці для роботи в Інтернет-центрі, для випуску інформаційної продукції тощо. Нестача таких кадрів є нашою проблемою, яку будемо вирішувати найближчим часом. У планах на перспективу модернізація бібліотек-філій, проведення в них поточних ремонтів, закупівля сучасних меблів, а також забезпечення всіх комп'ютерною та оргтехнікою і об'єднання в локальну комп'ютерну мережу з виходом в єдиний інформаційний простір. Ми будемо наполегливо працювати, втілюючи свої плани у життя заради задоволення потреб і інтересів наших юних читачів.

Эльвира Головина,
ведущий библиограф отдела методико-библиографического и
информационного обеспечения ЦГДБ им. А.П. Гайдара г. Симферополя

Справочно-библиографическое и информационное обеспечение в современной детской библиотеке

На современном этапе в библиографическом обслуживании читателей можно выделить несколько функций: справочно-библиографическую, информационную, исследовательскую, издательскую, консультативную, каждая из которых является неотъемлемой частью работы библиотеки. В первую очередь, конечно, это выполнение библиографических справок, различных по сложности и требующих времени на поиск. Детские библиотеки Симферополя выполняют в год более 2000 сложных справок, в том числе фактографических, тематических, адресных, уточняющих. Наибольшее их количество составляют запросы по истории, экономике, философии, краеведению, литературоведению, культурологии. Все они формируют наш архив выполненных справок.

Обслуживание потребителей информации осуществляется на основе использования широко разветвленного справочно-библиографического аппарата, важной частью которого является справочно-библиографический фонд, включающий отечественные и зарубежные энциклопедии, отраслевые и тематические справочники и словари, библиографические указатели и т.п. Все более широкое распространение в библиотеке получают нетрадиционные носители информации, значительно дополняющие и расширяющие ее информационный потенциал и перечень предоставляемых пользователям услуг. Составной частью этих ресурсов, наравне с традиционными, являются электронные базы данных. Библиотека располагает двумя такими базами. Это каталог новых поступлений, который ведётся с 2007 года, и каталог ретроспективных изданий. Новые возможности в справочно-библиографическом обслуживании читателей, безусловно, открывает подключение к сети Интернет. Автоматизированный поиск способствует удовлетворению универсальных запросов пользователей, выполнению всех типов библиографических справок, а также сокращению времени на поиск необходимой информации, т.е. оптимизации справочно-библиографического обслуживания. В зависимости от информационного запроса читателя, прежде всего, используются ресурсы библиотеки, а в случае отсутствия нужных документов ведётся поиск в фондах других крупных библиотек и информационных учреждений с использованием ЭК библиотек города, представленных в Интернете.

Научить читателей самостоятельному ориентированию в огромном потоке информации, методике поиска необходимой информации, эффективному использованию имеющихся библиотечных ресурсов и справочного аппарата — одна из важнейших задач библиотеки. Для этого здесь для разных возрастных категорий читателей проводятся уроки библиографической грамот-

ности. Они представляют собой лекции, разнообразные по тематике и форме проведения практические занятия, например: уроки-игры «Кто ищет, тот всегда найдёт», «Встреча с героями любимых книг», «Давай напишем вместе книжку»; уроки-путешествия «Я познаю мир», «Что такое? Кто такой?», «Газетно-журнальное путешествие»; уроки-детективы «Узнай книгу», «Книга и её создатели»; уроки-поиски «Найди книгу», «Как пользоваться Интернетом» и др. На уроках рассматриваются такие темы, как «Роль библиотеки в общеобразовательном и культурном процессе», «Правила составления запроса на литературу», «Фонд справочных изданий», «Правила составления библиографического списка литературы», «Методы работы с информацией», «Использование новых информационных технологий (мультимедиа, Интернет) в творческой деятельности школьников» и т.п. На практических занятиях большое внимание уделяется поиску книг определенного автора в алфавитном каталоге, подбору в систематическом каталоге книг по конкретной теме, запросу, ознакомлению с электронным каталогом и библиографическими указателями соответствующих отраслей знаний. Формирование навыков работы с информацией влечет за собой активизацию познавательных и интеллектуальных запросов пользователей, ведь освоение и использование библиотечно-библиографических знаний дает им уверенность в собственных силах, они охотнее посещают библиотеку.

На высоком уровне осуществляется обслуживание абонентов группового информирования. Этим видом информации пользуются школьники, преподаватели-предметники, специалисты центров социальных служб для семьи, детей и молодежи, работники детских дошкольных учреждений, организаторы детского чтения. Абонентам группового информирования предлагаются информационные и рекомендательные списки литературы, например: о новых поступлениях в библиотеку «Знакомьтесь: новая книга»; о литературе краеведче-

ского характера «Путешествие по родному городу», «Далекому мужеству верность храня», «Мой молодой и древний Крым»; в помощь учебному процессу «Спутник любознательных»; в помощь семейному чтению «Папа, мама, я — дружная семья», «Мы не пустим скуку в дом»; по истории Украины «Памяти героев Крут», «Мій край вишневий» (ко Дню Незалежності України), «Чернобыль не имеет прошлого»; к юбилейным датам писателей «Родник добра и милосердия» (к 105-летию со дня рождения А.П. Гайдара), «Добрый мир чудесной сказки» (по творчеству Ш. Перро), «Лесные загадки» (к 115-летию со дня рождения В. Бианки) и другие. Информационные списки литературы также размещаются на официальном сайте ЦБС для детей в разделе «Наши ресурсы».

Связующим звеном между книгой и пользователем остается библиотекарь. Чтобы достичь высокого уровня информационного обслуживания, мы постоянно находимся в диалоге со своими пользователями. Наша задача — собрать, обработать, показать, где и как можно найти информацию и каким образом её следует наиболее эффективно использовать. Для этого в библиотеке проводятся дни информации, дни библиографии, дни периодики, дни краеведения, предполагающие организацию тематических книжных выставок, просмотров литературы, обзоров, библиографических игр, викторин, презентаций книг и журналов, экскурсий по библиотеке, встреч с писателями, поэтами, что очень способствует качественному информированию населения.

С целью определения запросов читателей, нахождения оптимальных путей их обслуживания в библиотеке периодически проводятся социологические исследования. В ЦБС для детей подготовлены и проведены анкетирования читателей 5–9 классов «Изучение читательского спроса», «Новое поколение выбирает...», «Познавай мир с книгой»; опросы «Твой любимый журнал», «Читающий ребёнок. Какой он?»; экспресс-интервью «Библиотека глазами читателей», «Мои любимые книги», «Читатель, твой выбор». Их цель — выявить, какое место в жизни детей занимает книга и библиотека, развить читательский интерес, узнать у пользователей, всё ли их устраивает в работе библиотеки, обратить внимание читателей на выставочную деятельность библиотеки. Для этого в анкетах были такие вопросы: «Всегда ли с любовью и доброжелательностью встречают вас в нашей библиотеке?», «Что бы вы хотели изменить в обслуживании читателей?», «Обращаете ли вы внимание на книжные выставки?», «Ваши замечания по оформлению выставок?», «Какая тематика выставок вас интересует?», «Доступна ли вам любимая книга из фонда библиотеки?» и многие другие.

Значительное место в работе отдела методико-би-

блиографического и информационного обеспечения занимает издательская деятельность. За последнее время подготовлены и составлены памятки «Берегите книгу», «Как написать отзыв на прочитанную книгу», «Памятка для родителей», «Правила поведения в библиотеке и полезные советы читателям», «Реклама библиотеки»; списки литературы «Круг полезного чтения», «Советуем прочитать», «Используй в работе»; дайджесты «События под Крутами», «Этнографическая мозаика Крыма», «Наша ЦБС на страницах прессы»; указатели «Писатели и поэты Крыма», «Литературная карта Симферополя», а также методико-библиографические пособия, помогающие ориентироваться в мире новых и традиционных тем, направлений в развитии юного читателя. Ежегодно издаваемый «Календарь знаменательных и памятных дат» указывает даты литературных юбилеев отечественных и зарубежных писателей и деятелей культуры.

Многие годы отдел разрабатывает и издает библиографические материалы по краеведению, среди которых аннотированный библиографический указатель «Мой край — история живая», «Край света и сияния лазури», «Мозаика Крыма», «Литературная карта Симферополя». Хочу подробнее остановиться на «Литературной карте Симферополя», идея создания которой возникла в связи с частыми запросами наших читателей по литературоведению родного края. Мы, симферопольцы, являемся наследниками богатейшей культуры многочисленных цивилизаций и народов, в нашем городе в разные годы жили и творили известные поэты и писатели, люди, достигшие мирового признания, память о которых увековечена в памятниках, названиях улиц, библиотек... Собирая материал, мы проделали большую справочно-библиографическую работу и создали две версии литературной карты: на бумажном носителе (библиографический указатель) и в электронном виде на сайте ЦБС для детей. На наш взгляд, обе версии интересны, достойны внимания и востребованы нашими пользователями, которые делают свой выбор самостоятельно.

Эти информационно-библиографические пособия позволяют раскрыть фонд библиотеки, помогают юным читателям прикоснуться к истории и культуре родного края, познакомиться с судьбами знаменитых земляков, со знаменательными событиями, связанными с

нашим краем. Подготовленные библиотекой методико-библиографические материалы могут быть использованы в организации чтения, при оформлении книжных выставок, проведении различных массовых мероприятий, в справочно-библиографической деятельности. К примеру, в помощь организации детского чтения в библиотеке составляются так называемые малые формы библиографии — пособия «Певец своего народа» (к 195-летию Т.Г. Шевченко), «Незнайке — 55» (герою Н. Носова 55 лет), «Волшебные сказки А.С. Пушкина» (к 210-летию А.С. Пушкина), «Миры братьев Гримм», «Герой своего времени» (по книге Д. Ролинг «Гарри Поттер»), «Путешествие по океану приключений» (по творчеству Ж. Верна), «Старый альбом: крымские гости», «С днем рождения, Симферополь!» (к 225-летию) и другие.

Развитию творческого и познавательного потенциала читателей-детей от 6 до 12 лет способствуют конкурсы на лучшее оформление книжной закладки или буклета по творчеству того или иного детского писателя. Уже прошли конкурсы на знание произведений К.И. Чуковского «Поэт с детским сердцем», В.Н. Орлова «Он был озорным и весёлым» и крымских писателей «Вернисаж детского творчества». Их цель со-

стоит в том, чтобы через творчество и фантазию повышать и развивать интерес читателей-детей к литературному наследию, формировать у них литературные предпочтения и художественный вкус, а также активизировать работу детских библиотек по привлечению юного поколения к литературному, художественному, декоративно-прикладному творчеству.

Для более эффективной работы всех детских библиотек города в отделе методико-библиографического и информационного обеспечения ЦГДБ им. А.П. Гайдара ведутся многочисленные картотеки: «Картотека названий и цитат», «Картотека памятных и юбилейных дат», «Картотека сценариев», «Картотека передового опыта и его внедрения», «Картотека стандартов», «Систематическая картотека методических материалов», «Картотека периодики», информационные и тематические папки-досье «Законодательство Украины в области библиотечного дела», проводятся методико-консультативные семинары по информационно-библиографическому обслуживанию: «Справочно-библиографический аппарат детской библиотеки как система информационного поиска в обслуживании читателей», «Крымоведение — важнейший аспект патриотического воспитания детей и подростков», практикумы «Книжная выставка в поиске нового образа», «Система стандартов по библиотечному делу» и обучение библиотекарей на темы: «Позитивный общественный имидж детской библиотеки как фактор инновационного развития», «Информационно-библиографическое обслуживание пользователей в детской библиотеке». Должное внимание уделяется координации справочно-библиографического и информационного обслуживания читателей детских и школьных библиотек города, оказывается методико-консультативная помощь библиотечным работникам общеобразовательных школ.

Вся наша справочно-библиографическая деятельность позволяет библиотеке быть источником информации и знаний для населения, местом, где всем читателям обеспечивается свободный и равный доступ к различным информационным ресурсам.

Светлана Аверкина,

зав. отделом организации, использования единого фонда и внедрения информационных технологий ЦГДБ им. А.П. Гайдара г. Симферополя

Информационные технологии в детской библиотеке

Как сделать детскую библиотеку более открытой, привлекательной, необходимой для детей и подростков

XXI века? Все библиотеки страны озабочены этим вопросом, и ЦБС для детей г. Симферополя — не исключение. Теперь уже нет необходимости доказывать кому бы то ни было, что современные компьютерные технологии предоставляют огромные возможности для эффективной работы библиотек и качественного обслуживания читателей. Формирование молодого поколения происходит сегодня в условиях быстро меняющегося мира. Для детей и подростков информационные технологии открывают доступ к информации, дают совершенно новые возможности для обретения профессиональных знаний и для творчества, приобщают к ценностям мировой культуры и т.д. По большому счету, от этого зависит уровень образованности и культуры общества в целом в самом ближайшем будущем. Многие библиотеки для детей в силу объективных причин стоят еще на пороге процесса внедрения новых информационных технологий. До недавнего времени мы тоже были в их числе, но, тем не менее, за очень непродолжительное время сделали огромный прорыв.

Начало создания в марте 2006 года электронного каталога на книжный фонд ЦБС стало первым этапом внедрения библиотечно-компьютерной технологии в нашей системе. В настоящее время электронный каталог центральной библиотеки — это 3375 библиографических записей, а ЦБС для детей — полноправный участник первого Крымского портала «ИРБИС-хост-КРЫМ».

С принятием в декабре 2007 г. Симферопольским горсоветом целевой комплексной программы развития библиотек города на 2008–2010 гг. «Читающая столица» компьютеризация библиотек для детей стала реальностью. С 2008 года началось оснащение библиотек города компьютерной техникой для автоматизации библиотечных процессов и внедрения информационных технологий.

В центральную детскую библиотеку им. А.П. Гайдара поступили сразу четыре компьютера и мультимедийный комплект (ноутбук, проектор и экран). В том же году центральная городская детская библиотека первая из библиотек ЦБС для детей получила выход во всемирную сеть Интернет, положив начало второму этапу внедрения новых информационных технологий.

В январе 2009 года в структуре библиотеки произошли значимые преобразования. На базе отдела организации, использования единого фонда с целью внедрения информационно-коммуникационных технологий в практическую деятельность ЦБС, обеспечения функционирования комплекса технических и программных способов автоматизации, наиболее полного обеспечения информационных потребностей пользователей ЦБС, интенсификации использования единого фонда на основе согласованной деятельности структурных подразделений ЦБС был организован новый отдел — организации, использования единого фонда и внедрения информационных технологий (ОИЕФ и ВИТ). Его возглавила ведущий библиотекарь отдела организации и использования единого фонда автор этой статьи. В начале его штат состоял из трех сотрудников: заведующей, ведущего библиотекаря и ведущего инженера-программиста. Затем отдел пополнился еще одним сотрудником — системным администратором.

Получив возможность увидеть работу коллег из Украины и России, представленную на их сайтах, мы поставили перед собой задачу — создать Web-сайт нашей ЦБС для размещения информации о ресурсах и услугах детских библиотек города и, главное, применять возможности Интернета в библиотечно-информационном обслуживании пользователей. В течение двух последующих месяцев библиотекари и программист отдела работали над созданием сайта ЦБС для детей г. Симферополя, который поначалу задумывался лишь как виртуальное лицо городских детских библиотек. Сегодня же на сайте мы не только рассказываем о своей жизни, но и размещаем много интересной информации и собственные электронные продукты, например, ежеквартальный информационный бюллетень «Детская библиопланета», который повествуют читателю о том, что интересного происходит в нашей ЦБС, а последняя страничка каждого выпуска информирует о новых поступлениях литературы и книгах-юбилеях. Большой популярностью пользуется виртуальное путешествие «Литературная карта Симферополя». Во время такого

путешествия наши читатели узнают имена поэтов, писателей, выдающихся людей, живших в разные годы в нашем городе и достигших мирового признания, и память о которых увековечена в памятниках, названиях улиц, библиотек. Также они получают информацию о том, какие из написанных ими произведений имеются в нашей библиотеке, могут воспользоваться ссылками на другие ресурсы сети с информацией об этих известных личностях.

В разделе сайта, посвященном 65-летию Победы в Великой Отечественной войне, можно увидеть работы участников конкурса детского творчества «Годы, оплаченные войной» (номинации «Рисунок к литературным произведениям военной тематики»), проводимого в рамках героико-патриотического путешествия «Дорогами войны, дорогами победы». Всем своим читателям мы также предоставляем возможность размещать свои творческие работы и увидеть работы других детей в разделе сайта «Творчество твоих сверстников». Любители виртуальных игр могут пользоваться ссылками на ресурсы с развивающими и познавательными играми (раздел сайта «Поиграй-ка»). Для удобства и более качественного поиска информации предоставляем своим пользователям тематические подборки полезных ссылок на ресурсы Интернет и адреса сайтов.

Сделать следующий шаг в чудесный безграничный мир информации позволило открытие 24 сентября 2009 года в преддверии Всеукраинского дня библиотек в центральной городской детской библиотеке им. А.П. Гайдара Интернет-центра для детей и организаторов детского чтения на 4 рабочих места с выходом в глобальную сеть Интернет. На всех компьютерах центра установлен стандартный набор программ для работы с *Internet*, а также программы, необходимые для просмотра и редактирования текстовых файлов. Продолжительность сеанса для детей с 9 до 15 лет составляет 30 минут, старше 15 лет — 1 час. Найденная пользователем информация, при необходимости, может быть сохранена на флеш-карте или записана на диск пользователя через дежурного по Интернет-центру. Правила пользования центром размещены на сайте ЦБС и каждом компьютере. Ежедневно сюда приходят от 4 до 22 пользователей в возрасте от 8 до 16 лет и организаторы детского чтения. Пользователи сразу ощутили преимущества новой услуги по сравнению с тра-

диционными: вместо многочасового поиска и просмотра информации в читальных залах они получают быстрый результат в виде электронной копии документа, фактографической справки, графики и т. п. Конечно, с момента открытия Интернет-центра не прошло еще и года, но у нас и сейчас есть немало сделанного. Внедрение новых технологий в практику обслуживания читателей детских библиотек определило множество дополнительных возможностей для информационного обеспечения их образования и самообразования. Из сети Интернет учащиеся получают дополнительную информацию для написания рефератов по разным предметам школьной программы, подготовки к экзаменам, удовлетворяют личностные интересы и т.д.

В Интернет-центре с каждым ребенком индивидуально проводится постоянная и целенаправленная разъяснительная работа относительно того, как эффективнее получать из сети Интернет полезную развивающую и интересную информацию. Мы учим их этому для того, чтобы они в дальнейшем могли самостоятельно ориентироваться в правильности выбора нужной и полезной им информации в огромном мире глобальной сети Интернет. Библиотекарь для пользователя—ребенка и помощник, и советчик, а иногда и строгий контролер. Тем детям, которые плохо владеют навыками работы на компьютере, сотрудники центра проводят специальные консультации.

Отделом накапливаются материалы для создания медиатеки по наиболее интересующим читателей темам и отраслям знаний: астрономии, краеведению, о животном и растительном мире нашей планеты и др. Имеющаяся электронная библиотека произведений писателей разных стран мира дополняет наши книжные фонды. Сегодня очень важно предоставлять юным читателям наряду с традиционными источниками информации (книгами, газетами, журналами) самые разнообразные информационные ресурсы, базы данных, электронные издания на *CD-ROM*, обеспечивать доступ к сети Интернет и учить их не только работать с новыми видами информации, но и эффективно искать и использовать её.

В марте 2010 года на базе Интернет-центра был организован кружок компьютерного творчества «Смайлик». Создавая его, мы надеялись и надеемся сейчас, что он со временем обязательно станет своеобразным клубом любителей компьютерного творчества, и что ребята, которые посещают его, будут с компьютером на «ты». Ведь на его занятиях ведущий библиотекарь отдела Татьяна Евгеньевна Бегдаш не только знакомит детей с огромными возможностями компьютера, но и помогает его осваивать. Она ещё рассказывает, как можно будет его использовать в будущем при изучении различных отраслей деятельности, объясняет правила поиска в Интернете, формирует ответственное избирательное отношение к информации с учетом правовых и этических аспектов ее распространения. Кружковцы принимают участие и во многих мероприятиях ЦБС для детей. Например, во время Недели детского чтения

— 2010 члены кружка «Смайлик» провели для читателей центральной городской детской библиотеки им. А.П. Гайдара видеокруиз «Большое путешествие по Крыму».

Работники нашего отдела не только качественно осуществляют техническую поддержку массовых мероприятий, проводимых отделами обслуживания ЦГДБ им. А. Гайдара, но и являются своеобразными проводниками в мир новых технологий для своих коллег. С использованием мультимедиа качество проводимых мероприятий и их эмоциональный эффект несоизмеримо возросли. Очень способствует этому обучение библиотекарей ЦБС в рамках школы библиотечного мастерства по курсу «Основы компьютерной грамотности», а также проведение для них работниками нашего отдела лекций и индивидуальных консультаций.

Сегодня компьютерные технологии и Интернет прочно вошли в жизнь детских библиотек города, что

позволяет им быть настоящими информационными центрами. Но впереди у нас еще очень много нерешенных задач, среди которых: расширение информационных услуг, предоставляемых читателям на основе компьютерных технологий, автоматизация абонементов, оснащение компьютерной техникой библиотек-филиалов, создание единой для ЦБС локальной сети. А поскольку юные читатели отдают предпочтение компьютерным технологиям в библиотеке, то наша задача — осуществить их надежды, идеи, мечты.

Светлана Вагис,

зав. отделом обслуживания и рекламно-массовой работы
ЦГДБ им. А.П. Гайдара г. Симферополя

Вечный огонь памяти

Мы с вами часто забываем,
Что много лет тому назад
Война с кровавым волчьим лаем,
Всё на пути уничтожая,
Покой на клочья разрывая,
Страну всю превратила в ад.

А. Федюшкин

Есть исторические вехи, значение которых не меркнет с течением времени. Каждый прошедший год лишь с возрастающей силой подчеркивает их величие и значимость. Победа в Великой Отечественной войне — по праву и навсегда в этом ряду. Память о ней, гордость за беспримерный подвиг воинов и тружеников тыла передаются из поколения в поколение, объединяют всех нас, служат нам нравственным ориентиром.

С каждым годом на параде, посвященном празднику Победы, мы видим всё меньше и меньше ветеранов войны. Уходят они, а вместе с ними уходит и возмож-

ность узнать о той войне что-то настоящее, что-то важное, то, о чем не прочитаешь в учебниках. Этот подвиг не должен быть забыт, поэтому так важны встречи ветеранов войны, детей войны с подрастающим поколением. Такие встречи и другие мероприятия способствуют развитию у юных читателей чувства патриотизма и гордости за героическое прошлое своего народа. Историко-патриотическое направление в деятельности центральной городской детской библиотеки им. Гайдара всегда занимало особое место, поэтому в год 65-летия Великой Победы было инициировано масштабное общесистемное мероприятие «Дорогами войны — дорогами Победы», которое проходило в три этапа. Вначале мы оформили для всех возрастных категорий читателей книжно-иллюстративные выставки «Мы читаем о Великой Отечественной войне», на которых представили лучшие книги военной тематики. Потом мы обратились к нашим читателям с просьбой написать отзывы на понравившиеся книги и нарисовать рисунки, отображающие их видение тех героических событий.

Вторым этапом проведения нашего героико-патриотического путешествия стал сбор отзывов, рисунков, впечатлений от увиденного и прочитанного, в котором, как и в других мероприятиях, проводимых к юбилею Победы, активное участие принимали сами дети. Младшим читателям очень понравились комментированные чтения книг серии «Дедушкины медали», отрывки из военных фильмов, встречи с ветеранами Великой Отечественной войны и с детьми войны, экскурсии в Музей боевой славы. Интересно и торжественно прошел литературно-музыкальный праздник «Песни на дорогах войны», в котором приняли участие

крымский поэт и композитор Т.П. Обринская и ветеран Великой Отечественной войны, известный композитор Д.П. Малый. Звучали песни военных лет и исторические комментарии к ним. Дмитрий Петрович Малый показал детям настоящий раритет — старый, пожелтевший листок с нотами — своё первое музыкальное произведение и рассказал, что написал он его в

1944 году в госпитале, где находился на лечении после тяжелого ранения. Дети готовили для ветеранов подарок: переодевшись в военную форму, показали им литературно-музыкальную композицию о войне, спели известные песни и преподнесли каждому из них на память об этой встрече цветы и диск с записью своего выступления.

Трепетными и торжественными получились встречи с ветеранами из цикла «Глазами тех, кто был в бою». Трудными, порой невыносимыми были фронтовые дороги. И не меркнет память ветеранская, вновь и вновь заставляет вспоминать те грозные годы, через которые довелось пройти старшему поколению. И именно во время таких встреч ветераны делились с нашими читателями своими воспоминаниями о тех далёких, но таких героических годах. Благодаря использованию мультимедийных средств, мы смогли показать хронику военных лет, что оказало наравне с воспоминаниями участников боевых действий большое эмоциональное воздействие на детей, вызвало в них чувство сопричастности к тем героическим событиям. А поддержала и дополнила все эти эмоции, подводя своеобразный итог встречам, книжная выставка-панорама «Да здравствует Победа! Да здравствует жизнь!», на которой наряду с книгами о Великой Отечественной войне экспонировались настоящие раритеты: фотографии и письма военных лет, ордена и медали ветеранов (из личных архивов сотрудников и гостей библиотеки), пожелтевшая от времени листовка «К гражданам временно оккупированных советских территорий» с призывом беспощадно бороться с врагом, а также небольшая книга карманного размера «Спутник партизана» выпуска 1941 года.

Для нашего Крымского полуострова война стала очень тяжелым испытанием. Разрушения и потери были колоссальными, и не зря на столь небольшой территории мы имеем два города-героя: Керчь и Севастополь. Крым, этот многонациональный полуостров, где в мире и дружбе проживало более 120 национальностей, имел большое стратегическое значение. И народы, населяющие его, во время всеобщей беды встали на защиту своей малой родины: русские, украинцы, крымские татары, армяне, греки и другие плечом к плечу сражались с ненавистным врагом. Именно об этом детям во время вечера-встречи «Долгая дорога к Победе» рассказывали ветераны разных национальностей: И.В. Боев, И.П. Лукьянов, Р.С. Меметов, С.И. Мустафаев, В.М. Сулейманова. Все они говорили о большом патриотизме и мужестве своего поколения, об эпизодах боевых событий, в которых им приходилось участвовать, и призывали беречь мир на нашей земле.

Интересными и незабываемыми были для наших читателей и встречи с детьми войны из цикла «Война глазами ребенка». В гости к ним приходили очень известные люди: поэты, писатели, журналисты, ветераны библиотечного труда Г.А. Печаткина, Н.А. Умеров, Т.П. Обринская, Т.А. Чуприна, Л.Г. Верзунова. Они поделились с юным поколением своими детскими воспоминаниями о войне, рассказали о том, что помнят до сих пор, как «всё время было страшно и очень хотелось кушать». Почти все они пережили оккупацию нашего города и видели своими детскими глазами расстрелы мирных жителей и казни партизан. Рассказывали и о том, как члены их семей и они сами спасали от расстрела еврейских детей, как передавали еду нашим пленным солдатам, как прятали раненых. Каждый такой поступок был подвигом, потому что за каждый из них им грозила смерть. Хочется отметить, что такие рассказы дети слушают затаив дыхание и со слезами на глазах, и что именно такие встречи поддерживают память о том героическом времени, воспитывают чувство патриотизма и глубокого уважения к старшему поколению.

Великая Отечественная война с первых же дней стала войной народной. Вся страна от мала до велика поднялась на борьбу с фашистами. Часть советской земли временно оказалась под вражеской пятой, но враг здесь не чувствовал себя хозяином. Земля в буквальном смысле «горела» под ногами оккупантов — с ними самоотверженно сражались партизаны и подпольщики. Путь, пройденный этими героями, преданными сыновьями и дочерьми своей страны, был многотрудным. Сегодня, к величайшему нашему сожалению, их в живых осталось уже совсем немного, и поэтому каждая встреча с такими легендарными людьми имеет большое воспитательное значение. Как пример, можно назвать проведённую встречу «Партизанскими тропами Крыма». В гости к нашим читателям была приглашена председатель республиканского совета партизан Крыма А.Ф. Андреева вместе со своими боевыми соратниками — бойцами, связными партиза-

нских соединений, подпольщиками. Все они были для присутствующих воплощением живой памяти о тех огненных сороковых годах, патриотами, которые собственным примером показали подрастающему поколению, как надо любить свою Родину. Общаясь с этими удивительными людьми, поражаешься тому, что, пережив ужасы военного времени, они остались добры и невероятно молоды душой, и сердца их горят любовью ко всему живому. Именно такой всеобъемлющей любви нам всем нужно поучиться у них.

Состоялись у нас и презентации новых книг, вышедших к 65-летию Великой Победы. Сборник коллективного автора «Лучик» презентовали нашим читателям четыре крымских поэтессы: Г.А. Печаткина и О.А. Иванова из Симферополя, И.И. Козеева из Ялты, Г.Г. Яковлева из Феодосии. Звучали стихи в исполнении авторов и читателей, песня «Поле брани» О. Ивановой, запись которой на диске она подарила библиотеке. В финале мероприятия под стук метронома все присутствующие почтили память павших Минутой молчания. Так же торжественно прошла презентация книги И.К. Мельникова «Они защищали Родину», посвященной детям — участникам боевых действий на фронтах Великой Отечественной войны. Война — не детское дело, но тысячи детей вписали свою страницу в славную книгу Победы. И.К. Мельников представил читателям одного из героев своей книги — Героя Советского Союза генерал-лейтенанта А.В. Преснякова. Очень заинтересовали детей архивная кинохроника и фотографии из личных архивов наших гостей. Свою новую книгу «Они защитили Родину» презентовала журналист Т.А. Чуприна. Во время мероприятия звучали песни и воспоминания одного из героев книги, ветерана Великой Отечественной войны, композитора Д.П. Малого.

Активно дети участвовали и в акции «Напиши письмо ветерану». Во время её проведения каждый из них мог написать на адрес «Полевой почты», которая работала на протяжении всей акции, письмо ветерану. Нужно отметить, что равнодушных не было. Дети на-

писали очень много писем участникам войны со словами благодарности за Великую Победу и за возможность жить под мирным небом. Трое наших читателей — участников этой акции Гриценко Саша, Гридасова Катя и Боровская Настя были приглашены для чтения своих писем на торжественный вечер, посвященный Дню Победы, в Крымскую республиканскую универсальную научную библиотеку им. И. Франко. Дети со сцены озвучили свои письма-благодарности и вручили их ветеранам вместе с букетами цветов, что глубоко тронуло всех присутствующих в зале.

Подведением итогов героико-патриотического путешествия «Дорогами войны — дорогами Победы» стало заключительное общесистемное мероприятие — литературно-музыкальный вечер-встреча «Салют Победе». Почетными гостями вечера были ветераны Великой Отечественной войны, которые своим присутствием создали торжественную атмосферу. Они с интересом ознакомились с рисунками, отзывами и письмами читателей, размещенными на стендах, и высоко оценили их. Авторы лучших из них получили призы и грамоты. В зале было празднично и весело, звучали стихи и песни о войне.

Время стремительно и неотвратно все дальше отдалает от нас то мужественное и героическое время. Но, наверное, сколько бы лет не прошло, те, кому повезло преодолеть эти долгие 1418 дней и ночей, никогда не забудут страшный день 22 июня 1941 года — день начала войны и всегда будут помнить светлый и радостный день 9 мая 1945 года — день общей Победы. А победили они в той войне потому, что до боли любили свою землю, свою Родину, свои родные города и сёла. Очень хорошо, что наши читатели знают об этом, чтят память погибших и умерших и благодарят живых за мир. Хочу привести одно из писем нашего читателя Кобец Димы, которое выражает идею всех наших юбилейных мероприятий: *«Дорогие ветераны! Спасибо вам за то, что вы защитили нашу страну от фашистов. Мы хорошо понимаем, как много вы для нас сделали, ценой собственных жизней вы отстаивали наше право на светлое будущее. О ваших подвигах написано много книг, снято много фильмов, но всё это лишь малая часть той благодарности, которую испытываем мы — ваши потомки.*

Желаем вам крепкого здоровья и долгих лет жизни под мирным небом. Низкий вам поклон».

Хроника библиотечных мероприятий, посвященных великой Победе, размещена на сайте ЦБС для детей города Симферополь. Все желающие могут ознакомиться с отзывами и рисунками наших читателей, просмотрев слайд-шоу «Годы, опаленные войной», увидеть фотогалерею мероприятий, проводимых в ЦГДБ им. Гайдара и библиотеках-филиалах и служащих духовно-нравственному развитию подрастающего поколения.

Мир наших ценностей

Приоритетное направление деятельности библиотеки-филиала № 8 — нравственно-этическое воспитание, формирование у читателей-детей общечеловеческих духовных ценностей и ориентиров, среди которых вечные нравственные понятия: доброта, любовь к близким, толерантное отношение к окружающим. Ещё Сухомлинский писал: «Если добрые чувства не воспитаны в детстве, их никогда не воспитаешь, потому что это подлинно человеческое утверждается в душе одновременно с познанием первых и важнейших истин, с переживанием и чувствованием тончайших оттенков родного слова. В детстве человек должен пройти эмоциональную школу — школу воспитания добрых чувств».

Понимая все это, мы в 2008 году разработали библиотечную мини-программу «Дарите людям доброту», цели и задачи которой заключаются в том, чтобы дать детям знания о нравственных понятиях, входящих в представление о воспитанности; формировать у них не только навыки доброжелательного, тактичного и деликатного поведения с окружающими, но и навыки самоорганизации и самовоспитания; научить правильно и свободно ориентироваться в различных жизненных ситуациях; работать над становлением своего характера; воспитывать в себе чувство гражданственности, бережное отношение к миру, к обществу, окружающей природе, прошлому. Реализацию этой программы мы начинали с формирования навыков нравственного поведения у читателей дошкольного возраста. При проведении многочисленных мероприятий стараемся много говорить с ними о добре, зле, дружбе, об уважении друг к другу и, конечно-же, о любви. Часто, используя стихи и сказки, раскрываем детям истинный и понятный им смысл отдельных правил поведения, закладывая в души такое понятие, как уважение к другим людям. Библиотекари также на примерах, взятых из художественных произведений, стараются помочь ребёнку уяснить, почему воспитанный человек поступает так, а не иначе, чтобы потом в жизни он мог применять эти правила поведения осознанно.

Исходя из наработанного опыта, наиболее эффективными методами работы с дошкольниками и первоклассниками считаем комментированные громкие чтения и рассматривание иллюстраций. Очень показательно и эффективно в воспитательном плане прошли комментированные чтения рассказов «Волшебное слово» В. Осеевой, «Лгун» и «Косточка» Л.Н. Толстого, час поэзии «Поэзия доброты А. Барто», час доброго общения «Доброта начинается с детства», литературный час «Талант добрый и весёлый» о творчестве С. Михалкова и час этикета «Занимательная риторика и этикет» по страницам книги Е. Лаврентьевой.

Как известно, наиболее благоприятным возрастом для усвоения нравственных основ является младший школьный возраст. Для этой категории читателей мы проводим беседы о прочитанном, обращая особое внимание на нравственную сторону поступков героев произведений, стараемся учить детей сопереживать и понимать их душевное состояние. Не лгать, не красть, не капризничать, заботиться о братьях наших меньших, быть милосердными учат детей небольшие рассказы М. Зощенко, М. Пришвина, В. Маяковского, А. Барто и других известных авторов. Положительные результаты в работе с детьми даёт проведение бесед-рассуждений, уроков нравственности, этических бесед. Используя произведения В. Одоевского, Г.К. Андерсена, Б. Заходера, мы говорим со своими маленькими читателями о доброте и жестокости, о совести, зависти и скромности, об уважительном отношении к окружающим, к старшим, учим их рассуждать по поводу прочитанных книг, о дружбе и товариществе, давать правильную оценку действиям героев, быть сострадательными к чужому горю, не обижать животных и птиц. Очень нравятся детям мероприятия на такие темы, как «Книжки учат добро творить», «Мы дружим с добрыми словами, мы учим вежливыми быть», «Что такое хорошо, что такое плохо», «Каких друзей мы выбираем», которые проходят всегда при их активнейшем участии и часто с элементами театрализации.

Весьма важно, чтобы каждый ребёнок задумывался о своих взаимоотношениях с членами семьи. На наш взгляд, помогают им в этом герои сказки Г.Х. Андерсена «Снежная королева». Ведь в ней рассказывается о том, как осколки ледяного зеркала, попадая в человеческие сердца, превращали людей в злых и жестоких, и что только любовь и душевная доброта помогают им оставаться прежними. Читая об этом детям 9–10 лет, мы предлагаем им задуматься над тем, не случилось ли так, что и в их сердца попадали льдинки Снежной Королевы, а если попадали, то каковы же были причины и последствия этого. В результате размышлений дети составили своеобразную таблицу: рядом с тем человеком в семье, с кем никогда не бывает ссор, они нарисовали красное сердце; с тем, с кем ссоры случаются изредка, белое сердце, тронутое льдинкой, а вот около тех, с кем ссоры происходят часто, нарисовали снежинки. Оказалось, что больше всего «злых» снежинок досталось братьям и сёстрам. Частые ссоры объяснялись ревностью и неуступчивостью, а возможность их избежать виделась в изменении самого себя (быть более терпимым). Поскольку млад-

шие школьники наиболее естественно выражают свои чувства в рисунках, то на уроке этики им была предложена возможность много рисовать, что помогло малышам адекватно выражать переживаемые чувства. Это особенно хорошо просматривается во время работы над рисунками на темы «Добро» и «Зло». Как оказалось, воспринимают наши маленькие читатели эти важнейшие нравственные понятия многогранно. Например, добро изображалось в виде солнца, цветка, а зло — в виде бомбы, сломанных деревьев, дерущихся детей. На наш взгляд, такое самовыражение позволило выявить сформированные у детей представления и учесть их в дальнейшей работе с ними. Принимая во внимание особенности формирования самооценки у младших школьников, на наших мероприятиях создаются ситуации, при которых читатели должны задуматься о том, насколько их собственный внутренний мир согласуется с общечеловеческими ценностями. Именно для этих целей мы проводим этические беседы, широко используя рассказы и сказки В.А. Сухомлинского «Для чего говорят «Спасибо»», «Как Николай стал храбрым», «Заповедь отца» и др. Рассуждая с детьми о таких понятиях, как совесть и чувство стыда, мы пытаемся помочь им вспомнить какие-либо совершённые ими плохие поступки и оценить их с точки зрения нравственности.

В 2010 году в библиотеке начал успешно работать кукольный кружок «Игрушка-перчатка». Уже состоялась премьера первого спектакля «Капризка», который учит детей быть вежливыми и воспитанными, ценить дружбу, уважать родителей. Для читателей — учащихся 5–6 кл. в библиотеке восьмой год функционирует литературный кружок «Академия вежливых наук». За это время для детей было проведено много интересных этических бесед «Что такое этикет?», «Хорошие манеры. Что это?», «Легко ли признать свою ошибку?», «Как вести себя в общественных местах?»; литературный час «Через прекрасное к добру»; урок нравственности «Что такое хорошо, что такое плохо»; турнир знатоков этикета «Страна вежливых и воспитанных»; доверительную беседу «Зачем быть честным?»; час доброты «От солнца — тепло, от людей — добро»; час духовности «Золотое правило нравственности» и др. Очень интересно, в тёплой и дружеской атмосфере прошла беседа-размышление «Если дружбой дорожить». Во время её проведения дети активно и с большим удовольствием отвечали на всевозможные вопросы, приводили много примеров из жизни, серьёзно отнеслись к анкетированию «Хороший ли ты друг?». Следует заметить, что такие беседы-размышления и другие подобные мероприятия часто подсказывают ребятам очень правильные и порой неожиданные для них ответы на волнующие вопросы относительно самого себя и своих друзей и таким образом помогают каждому из них формироваться как личность.

Сегодня современному ребенку не просто ориентироваться в окружающей его среде, ему приходится жить в мире жестокости, коммерциализации в духовной

сфере, где постепенно происходит размывание нравственных норм. Подростки чутко реагируют на недостаток добра в наше сложное время, и именно поэтому мы организовываем и проводим для них много различных мероприятий, которые, на наш взгляд, должны поддерживать в них веру в добродетель. Очень актуально сегодня обсуждать с детьми поступки не только литературных героев, но и реальных людей в обыденной жизни. Важна в этом и наочная информация, особенно тематические книжные выставки «Непокорный возраст», «В поисках своего «я»», «Жизнь ставит проблемы», «Поговорим о воспитанности». Интересными для них оказались и такие мероприятия, как: диспут «Искусство общения»; беседа-размышление «Ты среди других» (как связан коллектив и личность); спор-час «О дружбе, уважении, любви»; доверительная беседа «О самом сокровенном»; беседа-размышление «Над чем смеетесь?» (как реагировать на критику в свой адрес).

Позитивно влияют на формирование детей чудесные произведения А. Лиханова, А. Алексина, Б. Васильева, В. Железникова, О. Генри, Л. Кассиля, А. Гайдара, в которых ребята находят для себя много интересного и полезного для общения друг с другом, а герои этих книг очень часто помогают подросткам найти свои нравственные ориентиры и подлинные жизненные ценности.

В 2009 году библиотека начала работать с центром реабилитации и социальной адаптации для детей с функциональными недостатками. Коллектив библиотеки старается помочь этой категории читателей в развитии их интереса к книге, в раскрытии творческих способностей каждого, используя для этого разнообразные и интересные формы массовой работы. Например, при материальной поддержке депутата АРК Бубнова Е.Г. был проведен творческий конкурс детских поделок и рисунков «Читаем. Рисуем. Творим», все участники которого получили в подарок по красивой детской игрушке. В работе с этими детьми мы всегда используем увлекательные и не требующие особых физических нагрузок мероприятия. Успешно прошли фольклорный праздник «День Святого Николая», час познания Отечества «Защитникам Родины посвящается», кукольный спектакль «Теремок». Особенно интересны сеансы сказкотерапии по произведениям русских и зарубежных писателей. Участие этих детей в наших массовых мероприятиях помогает им не только получать знания, но и эмоционально расслабляться, развивать творческие возможности, учит общаться, ощущать себя независимыми, самостоятельными и, что совсем немало важно, полноценными членами общества.

Активное использование новых инновационных форм работы по нравственно-этическому воспитанию детей позволяет библиотеке быть для наших читателей поистине «аптекой для души», исцеляющей посредством книги, дающей новые стимулы к жизни.

Галина Кулакова,
зав. библиотекой-филиалом № 10 г. Симферополя

Библиотека как среда развития дошкольника

Два года в детской библиотеке-филиале №10 г. Симферополя работает кружок развития и творчества «Поиграй-ка, почитай-ка». Организован он был по инициативе родителей нашего довольно большого микрорайона, в котором для детей совсем не было никаких кружков и клубов по интересам, а ближайший детский сад и тот был закрыт. Именно тогда родители дошкольников объединились и на базе нашей библиотеки был создан кружок, в котором библиотекари занимаются организацией досуга детей с родителями и вместе приобщают малышей к чтению с раннего возраста, гармонично развивая их.

К сожалению, в последние годы наблюдается спад интереса детей к чтению, многие из них не любят и не хотят читать. Сегодня, когда книгу почти полностью вытесняет компьютер, и в результате исчезает живое общение ребёнка с книгой, утрачивается духовность, мы направляем работу кружка на то, чтобы поправить сложившуюся ситуацию. Ведь именно книга даёт ребёнку социальное, эмоциональное и эстетическое развитие, совершенствует его речь и грамотность, даёт знания и понимание окружающего мира.

Занимаются в кружке «Поиграй-ка, почитай-ка» три группы детей: две группы младшего дошкольного возраста (2–4 года), которые занимаются вместе с мамами, и группа старшего дошкольного возраста (5–6 лет). Занятия проводит психолог Виктория Валерьевна Рулёва — мама двоих сыновей-дошкольников, которые с удовольствием посещают наш кружок.

Программой этого удивительного объединения по интересам предусмотрено развитие художественных навыков детей (лепка, живопись, аппликация, рассматривание книжных иллюстраций), а также громкие чтения сказок с элементами театрализации, викторины по сказкам и загадкам с использованием кукол. Очень нравится нашим читателям оформленная в библиотеке постоянно действующая выставка творческих работ и поделок кружковцев «Мы читаем, мы рисуем — мы творим».

Такие праздники, как Новый год, Рождество, 8-е Марта, Масленица, Пасха всегда отмечаются всеми вместе — детьми, родителями, библиотекарями. Ребята обязательно готовят к каждому из них поделки и рисунки, читают стихи, поют песни, а библиотекари всегда рассказывают о конкретном празднике и об истории его возникновения.

Не обходим мы вниманием и родителей — организаторов детского чтения. В 2010 году для них были проведены беседы «Психолог советует» и «Круг детского чтения», а также оформлены книжные выставки «Семья — убежище души» (семейное воспитание); «Школа родительской грамотности» (повышение педагогической культуры родителей); «Трудные дети или трудные родители?» (как преодолеть «трудный» возраст ребёнка). Кроме того, в фонде на отдельной полке за разделителем «Почитаем малышам» расположены книги для малышей, которые пользуются большим спросом мам, постоянно читающим своим детям.

3 июня 2010 г. в библиотеке для членов кружка был проведен выпускной утренник «Вместе весело шагать...». Это уже второй выпуск кружковцев. Во время утренника дети с удовольствием посмотрели кукольный спектакль по мотивам русских народных сказок «Добрый мир сказок», приняли активное участие в разнообразных играх, сказочной викторине, конкурсе рисунков, где нужно было нарисовать любимого сказочного героя, а в завершение для них были устроены танцы и «сладкий стол», подготовленный родителями. Время для всех без исключения пролетело весело и незаметно. В результате в наш адрес было получено много слов благодарности и пожелания продолжить работу кружка «Поиграй-ка, почитай-ка». Мы, конечно же, пойдём им на встречу, тем более, что половина детей, которых мы выпустили, опять хотят у нас заниматься.

Обобщая работу кружка за прошедший период, можно отметить, что ребята, которые его посещали, с большим удовольствием идут в библиотеку, лучше знают, как себя вести, как бережно относиться к книжкам. Они более общительны, активны и у них хороший словарный запас. А это, безусловно, очень пригодится им не только сегодня в учебе, но и в дальнейшей жизни — они гораздо легче многих своих сверстников смогут адаптироваться в социуме.

Тетяна Шамаріна,
заступник генерального директора
з питань інформаційно-бібліотечного
обслуговування дітей
Національної бібліотеки України для дітей

Алла Гордієнко,
зав. відділом обслуговування
учнів 5–9 класів

Сонце світить кожному

Всі люди народжуються вільними і рівними за своєю гідністю та правами. Вони наділені розумом і совістю та повинні діяти один стосовно одного в дусі братерства.
(Загальна декларація прав людини. Ст. 1)

Питання мирного співіснування людей на планеті є дуже важливим. Адже сьогодні ми маємо нові і нові виклики. Міжнародна економічна криза, політична нестабільність, масові звільнення та безробіття, різке підвищення цін, міграційні процеси населення, зміни в етнічному складі більшості сучасних країн — всі ці проблеми, здається, на перший погляд, не мають жодного відношення до питання проявів ксенофобії, інтолерантності, расової нетерпимості або дискримінації. Та останні тенденції розвитку сучасної суспільно-політичної ситуації у світі свідчать про те, що загроза появи масової ксенофобії набуває дедалі більш небезпечних форм відкритого насильства майже у кожному регіоні. Неонацизм, антисемітизм, дискримінація за етнічною, расовою та іншими ознаками породжують етносепаратистські конфлікти, агресію між людьми різних культур та віросповідань, прояви расизму, релігійного екстремізму та ідеологічної нетерпимості. Всі ці небезпечні явища підривають принципи демократії, призводять до порушення прав людини і, значить, становлять реальну загрозу стабільному розвитку будь-якої країни.

Мимоволі спадає на думку одне запитання: а яка ж ситуація з цією проблемою в Україні, як етнічні українці ставляться до різних народів, і, особливо, які тенденції спостерігаються в молодіжному і дитячому середовищі. Адже расизм і злочин на ґрунті ксенофобії не були характерними для українського суспільства протягом тривалого часу. Динаміка міжнаціональних відносин за період становлення незалежної української держави характеризується зниженням рівня національної толерантності та наростанням прихованої та від-

вертої ксенофобії. За оцінками експертів із США, проявів ксенофобії в Україні не більше, ніж в інших посттоталітарних країнах. Звіти українських і міжнародних недержавних організацій свідчать, що у 2006–2008 рр. в Україні спостерігалися дещо негативні тенденції до зростання злочинів, вчинених на ґрунті расової та національної ненависті, збільшилося кількість вуличних нападів, дискримінації та проявів ксенофобських настроїв стосовно росіян, євреїв, кримських татар, ромів та іммігрантів з Кавказу, Азії, Африки. Більшість таких випадків не мали насильницького характеру і обмежувались словесними образами, малюванням антисемітських графіті та актами культурного вандалізму та хуліганства. В лютому 2008 року на Глобальному форумі з протидії антисемітизму та расизму в Єрусалимі Україну звинуватили у сильних проявах ксенофобії, расової нетерпимості та антисемітизму. Звичайно, образливо чути такі слова про свою країну і гірко усвідомлювати, що у нас, взагалі, таке можливе. Адже Україна, так вже історично склалося, — держава багатонаціональна і багатоконфесійна. Сьогодні тут проживають представники більше 130 національних меншин і кожного року з різних соціально-політичних причин, що виникають в різних країнах, з'являються ще нові, «нетрадиційні»: це, в основному, емігранти з різних країн, серед яких завжди найбільш вразливими і незахищеними є діти і підлітки. Нетерпимість до осіб іншої національності дедалі частіше стає все більш поширеним явищем серед дітей та молоді. За останні п'ять років в Україні на ґрунті расової і національної ворожнечі дійсно з'явилися різні агресивно налаштовані молодіжні неформальні групи, наприклад, угруповання скінхедів у містах Києві, Дніпропетровську, Запоріжжі, Львові, Чернігові та в Криму. За даними 2009 року в них нараховується майже 500 осіб віком від 14 до 27 років.

Острах перед чужим і невідомим завжди був притаманний людській натурі. Тому виховання юного покоління в дусі толерантності, з усвідомленням того, що хоча люди за своєю природою різняться зовнішнім виглядом, становищем, мовою, релігією, поведінкою і цінностями, але всі мають право жити в мирі і зберігати свою індивідуальність, неповторність, автентичність — головне завдання, яке потребує об'єднання зусиль державних та громадських інституцій, закладів культури і освіти.

У грудні 2009 року при підтримці посольства Швейцарії в Україні і за участі Фонду «Відкритої політики» у м. Києві відбувся Міжнародний круглий стіл «Фор-

мування міжкультурного діалогу в дитячому середовищі». Мова на ньому йшла про те, що потрібно робити дорослим, щоб життя дітей різних національностей в Україні було більш безпечним і комфортним, як протидіяти проявам ненависті в суспільстві. Багато говорилося про те, що почуття толерантності необхідно виховувати в людині з самого дитинства, потрібно вчити терпимості, шанобливості до чужих і невідомих нам традицій і культур, любові до ближнього. Бо ми з вами добре розуміємо, що саме від дітей, які живуть в Україні сьогодні, завтра буде залежати її безпека і добробут.

Жодна держава, яка позиціонує себе як соціальна та правова, не обходиться без законодавчо закріпленої системи механізмів попередження і боротьби із проявами ксенофобії та нетерпимості в суспільстві. Державна політика з протидії проявам ксенофобії, расизму, міжнаціональної ворожнечі останнім часом дещо поживилася. Українське національне законодавство й міжнародні правові документи, які ратифіковані Україною, являють собою повноцінний інструмент для захисту прав національних меншин і протидії проявам ксенофобії та дискримінації.

Україна є державою, що підтримує і бере участь у реалізації таких фундаментальних міжнародних документів в галузі прав людини, як «Загальна декларація прав людини», «Міжнародний пакт про громадянські та політичні права», «Міжнародний пакт про економічні, культурні і соціальні права», «Європейська конвенція з захисту прав людини та основних свобод», «Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації» тощо. Законодавство України у сфері захисту прав національних меншин ґрунтується на загальноприйнятих принципах і нормах міжнародного права та включає «Конституцію України», «Декларацію прав національностей України», «Декларацію про державний суверенітет України», закони України «Про свободу совісті та релігійних організацій», «Про національні меншини України», «Про громадянство України», «Про правовий статус іноземців», «Про дитинство», «Про освіту», двосторонні угоди України з різними державами. Але, на жаль, більшість положень нормативно-правових актів носять декларативний характер. Заходи, спрямовані на формування міжкультурного діалогу, в першу чергу, проводяться вітчизняними та міжнародними неурядовими організаціями. У переважній більшості, вони спрямовані не на профілактику проявів ксенофобії, расизму і антисемітизму, а на протидію злочинам на ґрунті ненависті. На сьогодні відсутні державна стратегія та системний підхід до вирішення міжетнічних проблем, не вистачає інтеграційних програм і належного фінансування заходів з питань формування толерантності у дітей та підлітків, дуже мало інформації про кращий міжнародний та вітчизняний досвід роботи з дітьми з питань формування міжкультурного діалогу.

Діти й молодь — люди майбутнього. У них свій стиль, погляди, манери спілкування, нове мислення,

вони несуть у життя власні норми. І коли толерантність стане нормою їхньої поведінки, проблема етнічної ненависті відпаде сама по собі. Але постає питання: де сьогодні шукати толерантність українській дитині? Відповідь на нього така: перш за все, школою свободи, толерантності, ненасилля повинні бути освітні заклади і бібліотеки. Адже у просвітницькій і превентивній роботі з протидії ксенофобії серед дітей та молоді важливу роль відіграє бібліотека як простір для постійного спілкування представників різних національних та етнічних груп. Вона, як культурно-інформаційний центр, кумулює та розповсюджує об'єктивну інформацію про міжкультурне різноманіття, виступаючи важливим ресурсом зміцнення міжнаціонального спілкування.

На виконання доручення Кабінету Міністрів України від 24.02.2010 № 11273/110/1-08 щодо реалізації «Плану заходів з протидії проявам ксенофобії, расової та етнічної дискримінації в українському суспільстві на 2010–2012 р.р.» та з метою поглиблення інформаційно-просвітницької і превентивної роботи щодо запобігання проявам ксенофобії, сприяння вихованню толерантності у дітей та молоді 29–30 листопада 2010 року в Національній бібліотеці України для дітей за фінансової підтримки Міністерства культури і туризму України відбувся молодіжний форум «Етнотолерантність як формат комунікації сучасної молоді у протидії ксенофобії».

Форум був покликаний сприяти покращанню існуючої ситуації шляхом підвищення рівня толерантності в суспільстві, що є одним із показників його демократичності та готовності до співпраці зі світовим співтовариством. Основним його завданням було сприяння усвідомленню молодим поколінням України як держави, в якій існує національне та культурне різноманіття.

Учасниками форуму були молодь та підлітки — аудиторія, яка найбільше схильна до зовнішнього впливу, але в той же час є найбільш активною в нашому суспільстві. З боку державних і громадських організацій у заході взяли участь представники Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Державного комітету України у справах національностей та релігій, Дитячого фонду України, Конгресу національних громад України, представництва Міжнародної організації з міграції в Україні, обласних бібліотек України для дітей та бібліотек м. Києва, навчальних закладів міста, громадських організацій та національних спільнот різних регіонів України.

Відкриваючи форум, генеральний директор Національної бібліотеки України для дітей, Герой України Анастасія Кобзаренко говорила про актуальність тематики і коротко окреслила перспективні напрями вирішення цієї проблеми для всіх

дитячих бібліотек України. У промові заступника Міністра культури і туризму України Вікторії Лісничої прозвучали побажання учасникам плідної роботи, а також вітання від Міністра культури і туризму України Михайла Кулиняка, у якому було наголошено: «Ця подія має особливу вагу та значення для утвердження в нашій державі міжнаціонального миру, злагоди та взаєморозуміння, упередження проявів ксенофобії, антисемітизму і вандалізму. Відрадно, що сучасна молодь України прагне до збереження єдності свого народу та розвитку культурної взаємодії з представниками інших національностей...»

Олег Рудь виголосив вітальне слово від Голови Державного комітету України у справах національностей та релігій Юрія Богуцького, де підкреслювалося, що

«для України як держави, на теренах якої віками у мирі і злагоді проживали представники різних національностей, які вирізняються розмаїттям культури і релігії, терпимість до сприйняття інакшого є одним з визначних факторів внутрішньої стабільності і мирного розвитку... Впевнений, що цей захід дозволить кожному учаснику внести часточку своїх знань, свого досвіду і бажання покращити світ в загальну палітру ідей і думок, у створення нових проектів з метою виховання майбутнього покоління у дусі загальнолюдських ідеалів і цінностей...».

Потім відбулася прес-конференція, в якій взяли участь як вище названі виступаючі, так і присутні на форумі шановні віце президент Конгресу національних громад України Йосиф Зісельс, старший координатор програм Міжнародної організації міграції України Дайва Вілkelіте та директор спеціалізованого видавництва літератури мовами національних меншин України «Етнос» Любов Головка.

У рамках форуму відбулося багато вагомих, серйозних і цікавих заходів, серед яких: дискусійне засідання «Ксенофобія у молодіжному середовищі: від вивчення

до протидії», презентації фотовиставки «Афро-українці» американського фулбрайтівського стипендіата, журналіста Террелла Старра і виставки творчих робіт «Руки творять дива, якщо серце сповнене добра» вихованців Будинку дитячої творчості Шевченківського району м. Києва, дитячої художньої студії «Маленький принц» та учнів міжнародної школи «Меридіан». Для юних учасників пройшли майстер-класи «Ініціативи. Розмаїття» і «Адаптація іноземних студентів в освітній простір України», презентація літератури видавництва «Етнос», зустріч з відомою дитячою письменницею Зіркою Мензатюк, етнокалейдоскоп «Паралелі духовних культур», ігрові заняття з виховання толерантності. Форум завершився театралізованим святом «Земля у нас одна і сонце в нас єдине», активну участь в якому взяли представники національних меншин багатьох регіонів України.

Проведення таких заходів дає змогу покращити взаємодію різних гілок влади, громадських організацій, бібліотек, освітніх закладів щодо впровадження інноваційних проектів, спрямованих на етнічне просвітництво, та сприятиме розвитку демократичної культури у нашому суспільстві. Дуже важливо сьогодні не зупинятися на досягнутому, а продовжувати формувати національно-етнічну толерантність у дітей і підлітків, гармонізувати міжнаціональні і етнокультурні відносини, створювати в суспільстві атмосферу поваги до культурних та моральних цінностей кожного народу, формувати інтерес у дітей до культури, звичаїв і традицій свого народу, а також представників інших національностей, створювати умови для міжнаціонального спілкування, сприяти зміцненню міжнаціональних культурних зв'язків.

Кожен грає свою мелодію, але чудово, коли всі ці мелодії гармонійно зливаються у спільній симфонії життя. І кожен, хто побував на форумі, не залишився байдужим, зробив для себе висновки, можливо, поставив перед собою певні завдання. Пропонуємо деякі з відгуків учасників на проведений нами захід.

«Этот форум у меня оставил отличные впечатления. Мне очень понравилось! Это замечательная возможность пообщаться с ровесниками, которые разделяют твои взгляды на жизнь. Каждому участнику форума было оказано должное уважение — что особо приятно! Хотелось бы, чтобы такие отличные мероприятия проводили длительнось примерно в неделю, чтобы все успели наобщаться, хорошенько познакомиться и привыкнуть друг к другу. Очень не хочется расставаться с друзьями, которых мы нашли здесь! Спасибо всем, кто имеет какое-то отношение к организации этого форума! Вы делаете мир лучше!».

30.11.2010. Алина Демченко. г. Белая Церковь. СОШ с углубленным изучением славянских языков

«Шановна Національна бібліотека України для дітей, ми дуже задоволені тим, що приїхали до вас і провели найкращі моменти з вами! Завдяки вам ми дізналися багато нового про те, як живуть люди, чим займаються, і наскільки прекрасним є те, що багато лю-

дей підтримують такий цікавий проект, як «Жива бібліотека». Цей проект справді є дуже важливим! Форум — це справді шлях до пізнання не тільки культур, але й людей та їхнього життя, які представляють ці культури. Ми дуже вдячні вам за подаровану радість спілкування, пізнання та шану і любов до інших! Ми всі — одна сім'я і дякуємо вам за те, що дасте змогу згадувати це і цінувати один одного».

Місто Луцьк

«Перш за все, хочеться висловити подяку організаторам форуму. Це чудова можливість (хоча б частково) зануритися у проблеми нашого суспільства, поділитися своїми думками, поспілкуватися з цікавими людьми та разом зробити перший крок до вирішення наших проблем.

Приємно бачити молодь, яка цікавиться проблемами сучасного життя, має свою думку і, найголовніше, прагне щось змінити.

Шкода, звичайно, що так мало часу виділено. Хотілося б поспілкуватися більше, обмінятися ідеями, потоваришувати ближче.

Я дуже рада, що побувала на форумі і з задоволенням хотіла б відвідати його наступного року».

Мар'яна Маркусенко, м. Дубно Рівненської області

«Молодіжний форум «Етнотолерантність як форма комунікації сучасної молоді у протидії ксенофобії» пройшов на належному рівні. Особисто для себе почерпнула багато корисного. Маю намір використати у роботі з молоддю. Найбільше сподобалися: презентація методичного посібника з проведення заходу «Жива бібліотека. Ініціативи «Розмаїття»; досвід виховання міжнаціональної толерантності. Дякую організаторам форуму за можливість бути учасником».

Кручок І.П., чеське товариство «Стромовка» в м. Дубно Рівненської області

«Інформація ніколи не буває зайвою — це знає кожен бібліотекар. А необхідна інформація — взагалі скарб. Такий скарб ми, власне, і отримали в рамках цього форуму. Нашим бібліотекам як інформаційним та освітньо-виховним установам, які переймаються також питанням комунікації сучасної молоді, незвичайно цінний отриманий і почутий матеріал. Діти ж — представники національних меншин — мали змогу живого і цікавого міжособистісного спілкування. Тому користь такого заходу беззаперечна. Велика подяка організаторам форуму».

Лісова Лариса, директор Рівненської державної обласної бібліотеки для дітей

Толерантність врятує світ

Уже понад 12 років світ відзначає Міжнародний день толерантності. Доброзичливе або принаймні терпиме, стримане ставлення до чогось, сприйняття та розуміння багатого різноманіття культур світу, форм самовираження та самовиявлення людської особистості, єдність у різноманітті, що сприяє переходу від побутових війн до культури миру, — це і є толерантність. Її формуванню сприяють знання, відкритість, спілкування та свобода думки, совісті й переконань. Для кожного з громадян це, передусім, особиста життєва позиція, що формується на основі визнання універсальних прав та основних свобод людини.

Мабуть, саме тому сьогодні в українській державі важливим є питання опікування дітьми з обмеженнями в життєдіяльності, утвердження поняття про те, що ці діти є повноправними членами суспільства, які, використовуючи всі права, надані кожному, повинні сповна користуватися всіма існуючими можливостями, жити повноцінно, цікаво, спілкуватися зі своїми здоровими ровесниками, відвідувати бібліотеку, брати участь у різноманітних заходах тощо. На підтвердження цього 17 листопада до Міжнародного дня толерантності у Харківській обласній бібліотеці для дітей відбувся урок толерантності, до якого долучилися Харківський міський центр реабілітації молодих інвалідів і членів їхніх сімей «Право вибору» та учні Харківського патентно-комп'ютерного коледжу. На цьому заході, який сміливо можна назвати своєрідним уроком доброти, тренінгом, діалогом—дискусією, учні вчилися і закріплювали навички толерантної поведінки стосовно незрячих людей, пробували зрозуміти їх.

Цікаво, що головним консультантом у цій делікатній справі — спілкуванні з незрячими — був незрячий журналіст Володимир Носков — кореспондент інформаційної служби новин «Радіо Слобожанщини», власкор радіо «Ера», ведучий авторських радіошоу «Контрамарка на двох». Для нього обмежені фізичні можливості — не вирок, а стимул бути кращим, потреба у якнайповнішій самореалізації. Саме тому він піднімався на Говерлу — найвищу вершину українських Карпат; саме тому він, один з авторів та учасників акції «Небо для вільних», стрибав з парашутом з чотирьохсотметрової висоти у море, саме тому він у складі команди проекту «Світло для друга» провів дві доби у печері Млинки, що на Тернопільщині. Також саме він є автором аудіопроєкту «Особливі психологічні казки», тобто уроків казкотерапії, записаних професійними акторами. Поряд з такою людиною просто соромно нарікати на якісь негаразди чи перейматися побутовими проблемами. Для багатьох з нас, дітей і дорослих, культура спілкування з інвалідами по зору, на жаль, є проблемою. Адже не кожен комфортно почуває себе, спілкуючись із незрячою людиною.

Психологічні бар'єри зводяться з обох боків. Як можна їх зламати? Саме для цього ми усі і зібралися в бібліотеці. Різнорольові ігри та завдання викликали бурю емоцій. Коли у хлопців, які із зав'язаними очима за допомогою спеціальної тростини намагалися подолати перешкоди і дістатися місця призначення, запитали, що вони відчували, почули відповідь: «Було страшно». Після таких слів майже кожен задався питанням: «Невже ж так усе життя в темряві та зі страхом?». Та, напевно, ні, бо людина, яка за своєю природою здатна звикнути до багато чого, знаходить в собі сили, енергію та оптимізм, щоб подолати усі перешкоди і бути людиною, та не абиякою, а яскравою, неординарною, нестандартною, такою, з якої хочеться брати приклад.

Потім було ще багато цікавого для всіх. З великим ентузіазмом хлопці та дівчата, теж із зав'язаними очима, лише за запахом та на дотик відгадували предмети (фрукти та овочі, побутові речі, іграшки, шахові фігури...). Але найбільшу зацікавленість вони проявили до вивчення шестикрапкової абетки Брайля, яка є основною системою читання і письма для незрячих та слабозрячих людей. Учнім було роздано прилади для письма за Брайлем і вони дуже успішно вчилися писати та читати.

Володимир Носков детально розповів присутнім про комп'ютери, телефони (мобільні і стаціонарні) та годинники для сліпих, дав рекомендації стосовно того, яку практичну допомогу і як можна надати таким людям на вулиці, у громадських місцях тощо, порадив уникати терміну «сліпий», адже для нього є синонімом «незрячий».

Цей день для учнів Харківського патентно-комп'ютерного коледжу не пройшов марно: вони на собі відчули, як почуваються люди, позбавлені можливості бачити навколишній світ, побачили поряд з собою тих, хто фізично не може бачити фарб навколишнього світу, але, незважаючи на це, яскраво відчуває і сприймає фарби нашого життя! Та найважливішим стало те, що діти зрозуміли: у ніякому разі не можна дозволяти зверхнього ставлення до будь-кого із людей, що мають обмежені фізичні можливості! А ще всі зрозуміли, що там, де панують тепла довірлива атмосфера, толерантне ставлення до будь-чого та чуйність, є шлях до розуміння і добра.

Наш захід — це досить вдала спроба зрівняти в правах здорових людей та інвалідів, дозволити першим примірити на себе участь людини з фізичними вадами, а другим відчути себе повноцінними і, найголовніше, зрозуміти і прийняти один одного таким, яким він є: з усіма перевагами, негативними і позитивними сторонами характеру, складнощами і специфікою.

«Книжкові новинки»

від Національної бібліотеки України для дітей.

Інформацію підготували завідувача відділом комплектування фондів Н. Загоруйко
і завідувача відділом довідково-інформаційного обслуговування В. Красножон

Дошкільнятам і дітям молодшого шкільного віку

Андрусак І. Кабан дикий — хвіст великий...: Друга історія Стефи і Чакалки : повість / І. Андрусак ; худож. С. Сова. — К. : Грані-Т, 2010. — 72 с. : ілюстр. — (Сучасна дитяча проза).

Бедрик Ю. Тетя Бегемотя : вірші / Ю. Бедрик ; худож. Н. Пастушенко. — К. : Грані-Т, 2010. — 47 с. : ілюстр. — (Сучасна дитяча поезія).

Бенедиктус Д. Вінні-Пух. Повернення у Столітній ліс : нові пригоди Вінні-Пуха, Кристофера Робіна та всіх-всіх-всіх / Д. Бенедиктус; на основі кн. А.А. Мілна; ілюстр. М. Бургеса у стилі Е.Г. Шепарда; пер. з англ. Н. Тисовської. — К. : Країна Мрій, 2010. — 208 с. : ілюстр.

Голобородько В. Віршів повна рукавичка : поезія / В. Голобородько ; худож. І. Леві. — К. : Грані-Т, 2010. — 79 с. : ілюстр. — (Сучасна дитяча поезія).

Горбачевський Ю. Зоряна казка / Ю. Горбачевський ; худож. К. Скрипниченко. — К. : Вид. Горбачевський Ю.О., 2010. — 40 с. : ілюстр.

Дал Р. Джеймс і гігантський персик : повість / Р. Дал ; пер. з англ. В. Морозова ; ілюстр. К. Блейк. — К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2010. — 224 с. : ілюстр.

Дерманський С. Чудове Чудовисько в Країні Жаховиськ : повість / С. Дерманський ; ілюстр. М. Паленко. — К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2010. — 288 с. : ілюстр.

Доскоц М. Казка про Хтося і Ажку / М. Доскоц ; худож. оформ. І. Костенко-Ткаченко. — Черкаси : Відлуння-Плюс, 2009. — 45 с. : ілюстр.

Запаренко В. Енциклопедія юного художника / В. Запаренко ; обкл. В. Скаканді. — К. : Нац. книжк. проект, 2010. — 240 с. : ілюстр.

Кокотюха А. Таємниця козацького скарбу : пригод. детектив // А. Кокотюха; ілюстр. А. Василенка. — К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2010. — 223 с. : ілюстр.

Курков А. Велика повітроплавна подорож : казка / А. Курков ; пер. з рос. Г. Осадко;

худож. Т. Проць. — Т. : Навч. кн. — Богдан, 2010. — 24 с. : ілюстр.

Мовчун Л. Усе підростає : поезія / Л. Мовчун ; худож. О. Кузнецова. — К. : Грані-Т, 2010. — 72 с. : ілюстр. — (Сучасна дитяча поезія).

Нестайко В. Дивовижні пригоди незвичайної принцеси : повість-казка / В. Нестайко ; худож. О. Воронкова. — К. : Країна Мрій, 2010. — 47 с. : ілюстр.

Нордквіст С. Петсон, Фіндус і переполох на городі : казка / С. Нордквіст ; пер. зі швед. Г. Кирпи ; худож. оформ. авт. — Т. : Навч. кн. — Богдан, 2010. — 24 с. : ілюстр.

Нордквіст С. Як Фіндус загубився : казка / С. Нордквіст ; пер. зі швед. Г. Кирпи ; худож. оформ. авт. — Т. : Навч. кн. — Богдан, 2010. — 24 с. : ілюстр.

Паньо К. Полювання на сліпса : повість / К. Паньо ; худож. Н. Пастушенко. — К. : Грані-Т, 2009. — 103 с. : ілюстр. — (Сучасна дитяча проза).

Паньо К. Цвіт мандрагори : повість / К. Паньо ; худож. С. Сова. — К. : Грані-Т, 2010. — 93 с. : ілюстр. — (Сучасна дитяча проза).

Тувім Ю. Пташине радіо : поезія / Ю. Тувім ; пер. з пол. М. Кіяновської ; худож. Н. Ключкова. — К. : Грані-Т, 2010. — 63 с. : ілюстр. — (Дитяча іронічна поезія).

Чайка Г. Срібна вода : повість-казка / Г. Чайка ; худож. оформ. Т. Крамаренко ; фото Є. Бектова. — К. : Літопис—ХХ, 2010. — 35 с. : ілюстр.

Чумарна М. Так чи не так? : байки / М. Чумарна ; худож. К. Саланда. — Т. : Навч. кн. — Богдан, 2010. — 24 с. : ілюстр.

Шведер О. Сні шовкопряда : повість / О. Шведер ; пер. з норв. Г. Кирпи ; худож. Н. Дойчева. — К. : Грані-Т, 2009. — 135 с. : ілюстр. — (Сучасна дитяча проза).

Дітям середнього та старшого шкільного віку

Анна Багряна про Марію Заньковецьку, Олену Телігу, Вангу, Марію Приймаченко, Славу Стецько : оповідання / А. Багряна ; худож. Д. Марцін. — К. : Грані-Т, 2010. — 94 с. : ілюстр. — (Життя видатних дітей).

Богдан Логвиненко про Нестора Махна, Шарля де Голля, Олеса Бердника, Джохара Дудаєва, Романа Шухевича : оповідання / Б. Логвиненко ; худож. О. Кузнєцова. — К. : Грані-Т, 2009. — 76 с. : ілюстр. — (Життя видатних дітей).

Весна О. Які ж вони — янголи? : повість-казка / О. Весна ; худож. В. Ковальчук. — Л. : Аверс, 2008. — 104 с. : ілюстр.

Вільде І. Повнолітні діти : роман / І. Вільде. — К. : Зелений пес, 2009. — 415 с.

Владислав Таранюк про Івана Пулюя, Василя Ярошенка, Василя Каразіна, Агатангела Кримського, Лазаря Заменгофа : оповідання / В. Таранюк ; худож. І. Михайлов. — К. : Грані-Т, 2009. — 87 с. : ілюстр. — (Життя видатних дітей).

Гелліко П. Томасіна / П. Гелліко ; пер. з англ. Н. Домової, В. Чередниченка ; ілюстр. Г. Осадко. — Т. : Навч. кн. — Богдан, 2010. — 223 с. : ілюстр.

Гоголь Н. Сорочинская ярмарка / Н. Гоголь ; худож. Л. Чайка. — Х. : Pelican : Фактор, 2010. — 63 с. : ил.

Дерево життя / упоряд., худож. оформ. В. Ярош. — К. : Успіх і кар'єра, 2009. — 223 с. : ілюстр.

Про дивовижний світ міфології давніх слов'ян, дохристиянські вірування, пантеон слов'янських богів, стародавні народні свята, легенди і повір'я.

Енде М. Джим Гудзик і машиніст Лукас : пригод. повість / М. Енде ; пер. з нім. І. Андрущенко ; худож. Ф. Дж. Тріпп. — К. : Грані-Т, 2010. — 292 с. : ілюстр.

Ільченко О. Бджолині родичі : кн. про мурах, бджіл, ос, шершнів, джмелів... : наук.-попул. проза / О. Іль-

ченко ; худож. Н. Дойчева-Бут. — К. : Грані-Т, 2010. — 59 с. : ілюстр.

Космовська Б. Буба : роман / Б. Космовська ; пер. з пол. Б. Антонюк ; худож. оформ. Н. Гайди. — Л. : Урбіна, 2010. — 240 с. — (Прикольна книжка).

Лесь Воронина про Брюса Лі, Махатму Ганді, Жорж Санд, Фридеріка Шопена, Івана Миколайчука : оповідання / Л. Воронина ; худож. Н. Клочкова. — К. : Грані-Т, 2010. — 126 с. : ілюстр. — (Життя видатних дітей).

Марина Павленко про Павла Тичину, Надію Суровцеву, Василя Симоненка, Василя Стуса, Ірину Жиленко : оповідання / М. Павленко ; худож. Т. Єгорова. — К. : Грані-Т, 2009. — 118 с. : ілюстр. — (Життя видатних дітей).

Мензатюк З. Український квітник : наук.-худож. проза / З. Мензатюк. — К. : Грані-Т, 2010. — 63 с. : ілюстр. *Художні мініатюри, образи, історії до 30 найвідоміших квіток, зібрані з сучасних і старовинних наукових джерел, гербаріїв, фресок, картин і фоліантів.*

Рутківський В. Джури і підводний човен : заключна частина трилогії «Джура» ; худож. М. Паленко. — К. : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2010. — 400 с. : ілюстр.

Смолич Ю. Прекрасні катастрофи : повість / Ю. Смолич. — К. : Грані-Т, 2010. — 111 с. — (Українська дитяча класика).

Сядко В. Видатні битви на Україні / В. Сядко. — Х. : Торсінг плюс, 2010. — 95 с. : ілюстр. — (Моя Україна).

Таємничий світ планети / уклад. Я. О. Батій. — Х. : Пегас, 2009. — 111 с. : ілюстр.

Шевцов В. Оберіг : міфи і легенди України : з історії рус.-укр. етносу / В. Шевцов ; ілюстр. худож. С. Васильківського [та ін.]. — Д. : Арт-Прес, 2010. — 277 с. : ілюстр.

Їх добрий слід у серці залишився,
Їх посмішки і тембр голосів,
І назавжди у пам'яті відбився
Колег і наших юних читачів.

Немає забуття всім гарним людям,
Їх справам, їх натхненню і словам,
Бо завдяки їх мріям і думкам
Є в нас і сьогодні, і майбутнє.

Авторкою цих зворушливих слів була Марія Миколаївна Чугуєва, яка написала їх ще зовсім недавно до книги пам'яті своєї рідної Дніпропетровської ОДБ. Так сталося, що ці поетичні рядки сьогодні відтворюють наші почуття, бо за невеликий проміжок часу з життя назавжди пішли наші колеги Таїсія Гаврилівна Кравченко, Маїна Кирилівна Шугаєва, Олена Семенівна Заїчкова, Алла Олександрівна Фролова і Марія Миколаївна Чугуєва. І про кожну з цих дивовижних жінок хочеться розповісти окремо.

Людина з чуйною душею

Марія Миколаївна Чугуєва — завідувача відділом обслуговування дошкільників та читачів-учнів 1–4 класів КЗК «Дніпропетровська обласна бібліотека для дітей» пішла з життя 14 січня 2011 року після тяжкої хвороби. Гірко і боляче говорити про цю людину в минулому часі.

Народилася вона 12 жовтня 1962 року в місті Дніпропетровську. 18-річною юнкою після закінчення Дніпропетровського культурно-освітнього училища прийшла працювати до обласної бібліотеки для дітей і паралельно з роботою закінчила Дніпропетровський державний університет, одержала диплом про вищу освіту. В її трудовій книжці зазначено лише одне місце роботи.

Талановита і творча людина, фахівець з великої літери, добра, з ніжною і чутливою душею — все це про неї, про нашу Машеньку. Її любили і поважали всі — колеги, вчителі шкільні, з якими співпрацювала Марія Миколаївна, а діти — читачі нашої бібліотеки її просто обожнювали. За своє таке коротке життя вона кожному з нас встигла подарувати тепло своєї душі, бо з-під її руки, а вірніше, від її серця народилося безліч чудових віршів. Маючи неабиякий літературний дар, Марія Миколаївна талановито писала статті, замітки в періодичні видання. Виключно ексклюзивними виходили у неї сценарії масових заходів для дітей. Бібліотечні працівники всієї області ще довго будуть пам'ятати її багаті змістом, прекрасні за формою виступи-консультації на обласних і районних семінарах, курсах підвищення кваліфікації, в телепрограмах місцевих каналів, де вона була частою гостею. Саме з її ініціативи було створено рубрики «Казкові секрети» та «Книжкові секрети» для передач дитячої телевізійної студії «Вместе». Її голос часто чули і радіослухачі обласного радіо в передачі «Дитячий майданчик».

Маючи такі різноманітні грані свого таланту, Марія Миколаївна завжди залишалася безмежно скромною та невибагливою, щирою і доброю людиною. Понад 20 років опікувалася вона юнаком, хворим на дитячий церебральний параліч.

Часто можна почути, що незамінних людей не буває, але це не про нашу Марію. Її втрата — це глибока рана, яка буде постійно боліти. Ми сумуємо разом з рідними Марії Миколаївни, щиро співчуваємо їхньому горю і водночас щасливі тим, що доля подарувала нам можливість працювати разом з нею.

Вічний спокій її щирій душі та щедрому серцю!

Колектив Дніпропетровської ОДБ

Життя, присвячене бібліотечній справі

У вересні 2010 року ми провели в останню путь Таїсію Гаврилівну Кравченко — людину, яка все своє трудове життя присвятила бібліотечній справі, ветерана праці, колишнього директора Дніпропетровської обласної бібліотеки для дітей.

Вона народилася 5 лютого 1929 року на Дніпропетровщині. Дитиною перенесла лихоліття війни, рано почала працювати, а після закінчення Харківського державного бібліотечного інституту назавжди пов'язала свою долю з розвитком та становленням бібліотек рідного краю. Залишивши значну частку душі в обласній науковій бібліотеці, пропрацювавши там завідуючою відділом комплектування більше 10 років, у жовтні 1966 року

Таїсія Гаврилівна очолила обласну бібліотеку для дітей. За 30 років на цій посаді з великою любов'ю до обраної справи вона опікувалася проблемами дитячого читання, комплектування фондів та удосконалення методичної роботи, мала великий авторитет серед бібліотечних працівників області, допомагаючи вирішувати їм найскладніші питання на місцях. Її знала вся бібліотечна Україна, адже Т.Г. Кравченко завжди гідно представляла Дніпропетровщину на всеукраїнських бібліотечних форумах. Вона стала взірцем для наступних поколінь фахівців, «хрещеною матір'ю» десятків молодих спеціалістів, які розпочинали свій трудовий шлях під її керівництвом.

Маючи активну життєву позицію, Таїсія Гаврилівна при великій зайнятості протягом багатьох років була незмінним членом Президії обкому профспілки працівників культури. Її невтомна праця на бібліотечній ниві неодноразово відзначалася обласним управлінням культури та Міністерством культури України.

В пам'яті колег і вдячних читачів Т.Г. Кравченко назавжди залишиться щирою людиною, творчою особистістю і професіоналом високого гатунку. Вічна їй пам'ять!

Колектив Дніпропетровської ОДБ

Бібліотекар з великої літери

22 грудня 2010 року на 86 році пішла з життя Маїна Кирилівна Шугаєва. Її добре пам'ятають ветерани Дніпропетровської обласної бібліотеки для дітей та старше покоління бібліотечних працівників області та України.

Трудова біографія Маїни Кирилівни розпочалася в 1946 році після закінчення Дніпропетровського технікуму культосвітньої роботи. З того часу і до виходу на пенсію її доля була пов'язана з обласною бібліотекою для дітей. Працювала на різних посадах: від бібліотекаря абонементу до заступника директора з наукової роботи. Диплом про вищу освіту одержала в Харківському державному бібліотечному інституті. Їй були притаманні енергія і любов до життя, прагнення виконувати свою роботу якісно і чітко, творчо вирішувати складні актуальні питання. Своїм сумлінним ставленням до, здавалося б, найдрібніших життєвих і виробничих питань, своєю небайдужістю Маїна Кирилівна приваблювала до себе багатьох.

З задоволенням передавала вона молодим спеціалістам свій багатий досвід. Неодноразово її включали до складу різних комісій при Міністерстві культури УРСР, що вивчали питання діяльності бібліотек, виступала вона також з доповідями на республіканських семінарах, виїжджала з метою обміну досвідом в бібліотеки республік колишнього СРСР: Литву, Естонію, Молдавію тощо.

Навіть вийшовши на пенсію, Маїна Кирилівна часто відвідувала бібліотеку, переймалася її проблемами, давала слушні поради молодим.

В історії Дніпропетровської обласної бібліотеки для дітей ця людина залишила яскравий зірковий слід.

Світла пам'ять про неї залишиться в наших серцях назавжди!

Колектив Дніпропетровської ОДБ

Покликання серця — книги і діти

15 січня тихим, ніжним і лагідним голосом у телефонній розмові з Хмельницького Олена Семенівна запитувала у своєї заступниці про справи у бібліотеці і насамкінець мовила: «Я скоро повернуся, і ми 24 січня проведемо загальні збори колективу». А через годину рознеслася сумна звістка: зупинилося зболене серце талановитого бібліотекознавця, бібліографа, доброї, щедрої і милої господині-матері, дружини і бабусі Олени Семенівни Заїчкової. Ця новина озвалася болем у душах і серцях колег, авторів книг, що були частими гостями на вулиці Тараса Шевченка, 29 на засіданнях бібліотечних клубів за інтересами «Цікаві зустрічі», «Буковинчики», у колишніх маленьких читайликів — нині поважних батьків, дідусів і бабусь, у хлопчиків і дівчаток, які завжди радо поспішали і поспішають на цікаві годинки-вечоринки «Таємниці королеви Книги», «Чарівний ланцюжок казок», «Книга — морська глибина», «У святковому місті Читайликів», «Герої книг у нас у гостях»...

Впродовж усього її життя найвищим покликанням для неї були книги, діти та любов до рідної української мови, в яку закохалася на Львівщині, де народилася 23 травня 1949 року в місті Борислав, тому самому, про який Іван Франко написав свою знамениту повість «Борислав сміється». Любов до книги і мови прищепили їй мати та батько-полтавчанин, який завжди говорив, що найспівучішою є полтавська говірка.

У 1966 році Олена Заїчкова закінчила СШ № 3 м. Борислава, а у 1970 році отримала диплом Харківського державного інституту культури за спеціальністю «Бібліотекознавство та бібліографія». Разом з чоловіком — інженером-енергетиком згідно з направленням приїхала у Чернівці і назавжди закохалася у зелену Буковину, її милих людей. Тут вона розпочала працювати у Чернівецькій обласній бібліотеці для дітей спочатку бібліотекарем, пізніше — завідуючою відділом, а у 1992 році стала її директором. За енергію, працьовитість, відповідальне ставлення до роботи її полюбili як авторитетного керівника і досвідченого наставника молодих спеціалістів. Бібліотека, очолювана Оленою Семенівною, завжди була наче бджолиний вулик: наповнена голосами дітей, ідеями бібліотечних працівників — поводитирів у світ книги, зустрічами з творцями книг — літераторами, художниками-ілюстраторами, видавцями... В ошатних залах-вітальнях цього центру духовності, бібліотечні фонди якого нараховують понад 112 тисяч документів, звучали голоси відомих на Буковині митців: Віталія Колодія, Віри Китайгородської, Мірчі Лютика, Тамари Севернюк, Володимира Вознюка, Оксани Довгань, Василя Мельника, Василя Місевича, Олександри Приходько-Возняк, Георгія Шевченка, Юхима Гусара, Ольги Савченко-Гнатюк, Василя Кукульняка, Ореста Криворучка, Раїси Рязанової...

Народознавство і краєзнавство Олена Семенівна, як член Української асоціації працівників бібліотек для дітей, вважала пріоритетним напрямом діяльності бібліотеки. Історію рідного краю маленькі читачі пізнавали і досліджували для себе на цікавих і неповторних заходах «Вулицями древнього Черна», «Фортеця над Дністром», «Старовинний Василів»... Про ці незабутні і своєрідні вікна-зустрічі у дивосвіт життя вона, як публіцист, неодноразово оповідала на сторінках професійного часопису «Світ дитячих бібліотек».

За активну творчу професійну та активну громадську діяльність Олена Семенівна Заїчкова нагороджена почесною відзнакою Міністерства культури і мистецтв України «За багаторічну плідну працю в галузі культури», а Указом Президента України 26 вересня 2009 року їй присвоєно почесне звання «Заслужений працівник культури України», її ім'я включено до біобібліографічного довідника «Видатні діячі культури і мистецтв Буковини».

Щиро сумуємо і перед невблаганною необхідністю змиритися з цією втратою віддаємо Вам, Олено Семенівно, шану. Хай у тому світі, в який Ви пішли і який збагнути людині не під силу, Ваша невгамовна душа знайде тихий прихисток. Прощавайте, Олено Семенівно, і простіть! А самі залишаємо собі про Вас добру пам'ять. Ви з нами у молитві, у думці, у серці.

Юхим Гусар, Василь Кукульняк, Василь Мельник, Георгій Шевченко,
учасники багатьох цікавих виховних заходів Чернівецької обласної бібліотеки для дітей

Сучасний фахівець і просто чудова людина

Для Алли Олександрівни Фролової остання сторінка книги її життя назавжди перегорнулася сумнозвісного для всіх нас 26 жовтня 2010 року. Земля збідніла ще на одну прекрасну людину, люблячу маму, чуйну бабусю, а ми, всі її колеги, втратили надійного товариша, невтомного працелюба, оптиміста.

Народилася Алла Олександрівна 31 березня 1952 року в м. Свободний Амурської області у сім'ї військовослужбовця, Героя Радянського Союзу Барауліна О.А. В Україну вона з батьками переїхала 1963 року. В 1969 році закінчила Івано-Франківську середню школу № 12 і поступила в місцевий Державний педагогічний інститут ім. В. Стефаника. З 1973 року розпочала свою трудову діяльність, але за фахом працювала лише 5 років, бо пов'язавши свою долю з військовослужбовцем, часто переїжджала і змінювала місце роботи. Працювала вона і редактором газети Центральної групи

військ у Чехословаччині, і бібліотекарем Івано-Франківського відділення Львівської залізниці, і старшим контрольним редактором Ужгородського відділення Всесоюзного науково-дослідного інституту патентної інформації. Останнім місцем її роботи стала Закарпатська обласна бібліотека для дітей та юнацтва, в яку вона прийшла в 1993 році. Спочатку Алла Олександрівна працювала бібліотекарем, потім — завідуючою відділом обслуговування учнів 5–9 класів, а з 1999 року і до останніх днів обіймала посаду заступника директора з питань обслуговування дітей.

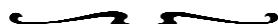
Алла Олександрівна була досвідченим сучасним фахівцем і гарним організатором. Вона здійснювала постійний моніторинг дитячого читання, спрямовувала зусилля колективу на розширення кола читацьких інтересів, популяризацію української книги задля досягнення основної мети — формування особистості, активної громадської позиції читачів-дітей, виховання у них високих моральних якостей, поваги до культурного надбання минулих поколінь. Тісно співпрацювала зі школами та іншими виховними закладами міста, вміло і професійно організовувала масову та виховну роботу, вела пошук цікавих форм обслуговування користувачів та застосовувала нові з використанням новітніх інформаційних технологій. Займаючись методичним керівництвом бібліотеками області, ефективно впроваджувала в їх роботу передовий досвід кращих бібліотек країни. Вона зробила вагомий внесок у підвищення рівня видавничої діяльності, координацію роботи бібліотеки з державними та громадськими організаціями міста, що працюють з дітьми, підлітками і молоддю, а також і з засобами масової інформації. Завдяки зусиллям Алли Олександрівни, Закарпатська обласна бібліотека для дітей та юнацтва у 2007 році була удостоєна честі стати базою для проведення всеукраїнської науково-практичної конференції директорів обласних бібліотек для дітей «Культура. Бібліотека. Діти: формування і збереження духовної спадщини в інформаційному суспільстві». Її творча професійна діяльність неодноразово була відзначена облдержадміністрацією, управлінням культури, обласною радою.

До останніх днів свого життя Алла Олександрівна радо спілкувалася зі своїми колегами, вміла підбадьорити, допомогти, порадити, підтримати, бо була чуйною та уважною людиною з притаманними їй любов'ю до життя, гідністю, добротою, повагою до людей і гарним гумором.

Світла пам'ять про цю прекрасну людину назавжди залишиться в серцях колег та всіх, хто її знав, любив і поважав!

Колектив Закарпатської обласної бібліотеки для дітей та юнацтва

МОЇЙ БІБЛІОТЕЦІ

Бібліотека – це для мене диво,
Оазис мудрості й душевного тепла,
Планета різнобарвна і мінлива:
Я чверть століття їй вже віддала.

До нас сюди приходять покоління,
Династії зростають серед книг.
Хай звинувачують завжди дітей у лінії,
Але є книгомани серед них!

Хоч змінюється швидко все навколо —
Сторіччя ХХІ на дворі,
Але є діти, є батьки, є школа,
Є сильні – небайдужі вчителі.

І є Дитяча обласна бібліотека,
Єдина й неповторна на землі,
Її жива душа – бібліотекар,
Якому творча праця до снаги.

І книг, і читачів у нас чимало,
Є місце посмішці яскравій, чарівній.
Давно вже обласна дитяча стала
Бібліотекою дитячих мрій!

Бібліотека довгий шлях пройшла,
Життя з 20-х років починала,
Багато успіхів у справі досягла
І завжди радо читачів стрічала.

В 30-ті роки обласною стала,
Змогла своє обличчя зберегти,
В наш час, коли проблем чимало,
Уміє статус високо нести
І бути носієм нових ідей,
Бо ми ж — бібліотека для дітей!

Як краплини складають море,
А зірки – нічний небосхил,
Так історію склали тих долі,
Хто Дитячій себе посвятив,

Хто яскраво, творчо, старанно,
Завжди з вогником, дуже охоче
За малу платню бездоганно
Працював тут і дні, і ночі.

І мені пощастило без міри,
Бо застала я юною тих,
Хто віддав свої досвід і сили,
Щоб навчити нас, молодих.

Як швидко все ж таки життя тече,
Та без минулого майбутнього не буде.
І вдячна я життю за те,
Що поруч були гарні люди.

Вони пройшли, залишивши сліди,
Як спалах зірки, що на землю впала,
Та деякі уже з життя пішли,
Проживши на землі так мало!

А що сказати про сьогоднішня?
Так, вистачає і у нас проблем!
Та є завзяття, творчість і натхнення,
Ми живемо, мов граєм в КВН!

Та з нашим дружним колективом
Ми хоч яку орду переживем,
Бо в нас є нескінченні сили
Тут працювати гарно день за днем.

Як свідчить нам історія правдива,
Дитяча обласна у всі часи
Завжди знаходила книжкове диво
Для всіх допитливих, натхнених читачів.

Ось так і живемо — весь час у русі,
Сидіти й скиглити, пробачте, не для нас,
І якщо сила в розумі та дусі, —
Гартуємо їх в дітях повсякчас.

Життя минає якось непомітно,
Колись на пенсію свою і я піду,
Та будуть книги, будуть завжди діти,
Я вже сьогодні душу в них вкладу...

М.М. Чугуєва

